

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra společenských věd

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vývoj školství v Konici se zřetelem na období po roce 1918

Valerie Pírková

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem Vývoj školství v Konici se zřetelem na období po roce 1918 vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne 15. 4. 2024

.....

Podpis autora

Poděkování

Ráda bych poděkovala Mgr. Pavlu Krákorovi, Ph.D. za odborné vedení bakalářské práce, cenné rady a připomínky. Dále děkuji rodině za podporu během psaní bakalářské práce a celého studia.

OBSAH

Úvod	6
1 Dějiny města Konice	8
2 Stručný vývoj školství v českých zemích do roku 1918	13
2.1 <i>Počátky školství ve středověku</i>	13
2.2 <i>Středověké univerzity</i>	15
2.3 <i>Jan Amos Komenský</i>	16
2.4 <i>Tereziánská a Josefínská reforma školství v českých zemích</i>	16
2.5 <i>Revoluční rok 1848 a jeho následky</i>	18
2.6 <i>Vývoj školství mezi lety 1860–1918</i>	19
3 Historie školství v Konici do roku 1918	21
3.1 <i>Počátky školství v Konici</i>	21
3.2 <i>Budova měšťanské školy</i>	24
3.3 <i>Měšťanská škola mezi lety 1899–1918</i>	25
3.4 <i>Správci (nadučitelé) a ředitel obecné školy v Konici v období 1848–1919</i>	27
4 Stručný vývoj školství v českých zemích mezi lety 1918–1945	28
5 Historie školství v Konici mezi lety 1918–1945	31
5.1 <i>Měšťanská škola v letech 1918–1938</i>	31
5.2 <i>Měšťanská škola v letech 1938–1945</i>	41
5.3 <i>Osobnost Bohuslava Mrákavy a II. světová válka</i>	45
5.4 <i>Ředitelé měšťanské školy v období 1918–1945</i>	46
6 Stručný vývoj školství v českých zemích mezi lety 1945–89	47
7 Historie školství v Konici mezi lety 1945–1989	49
7.1 <i>Přejmenování školy na Střední osmiletou školu</i>	51
7.2 <i>Přejmenování školy na Základní devítiletou školu</i>	52
7.3 <i>Nová budova základní školy</i>	54
7.4 <i>Otevření a přejmenování školy na 22. třídní základní školu v Konici</i>	56
7.5 <i>Ředitelé školy v období 1945–1989</i>	58
8 Vývoj školství v českých zemích od roku 1989 po současnost	59
9 Historie školství v Konici od roku 1989 po současnost	61
9.1 <i>Zřízení gymnázia při škole a změna názvu</i>	62
9.2 <i>Základní škola a gymnázium města Konice v současnosti</i>	65
9.3 <i>Ředitelé školy od roku 1989</i>	67
10 Další školská zařízení v Konici	68

10.1	<i>Mateřská škola</i>	68
10.2	<i>Základní umělecká škola</i>	68
11	Metodický a pracovní list	70
	Závěr	72
	Seznam použité literatury a pramenů:	75
	Seznam obrázků:	78
	Seznam příloh:	79
	Seznam zkratk	91

Úvod

Téma pro svou bakalářskou práci jsem zvolila *Vývoj školství v Konici se zřetelem na období po roce 1918*. Samotný název vypovídá, čím se práce bude zabývat. Jeden z důvodů, proč jsem si toto téma vybrala, byl fakt, že jsem na konické škole dříve studovala. Školu jsem navštěvovala od první třídy až po maturitu v roce 2020. V současnosti se v Konici nachází jediná základní škola spolu s gymnáziem, takže je práce zaměřená převážně na ni.

Cílem bakalářské práce je popsat historii, vývoj a současnost školství v Konici a stručně charakterizovat vývoj školství v českých zemích. Práce má sice v názvu se zřetelem na období po roce 1918, ale pro kontext jsem do práce zařadila i úplné počátky školství v Konici.

Práce je rozdělena do 10 kapitol, některé jsou pro větší přehlednost dále členěny na podkapitoly. V první kapitole se zabývám historií města Konice. Obsahem druhé kapitoly je vývoj školství v českých zemích od středověku po rok 1918. Ve třetí kapitole se věnuji vývojem školství v Konici od počátků po rok 1918. Čtvrtá kapitola se zaměřuje na vývoj školství v letech 1918–1945. Obsahem páté kapitoly je charakteristika konického školství v letech 1918–1945. Šestá část podává informace o školství v letech 1945–1989 a sedmá část podává informace o školství v Konici ve stejných letech. Osmá kapitola je věnována vývoji školství od roku 1989 po současnost. Devátá kapitola je zaměřena na vývoj školství v Konici od roku 1989 po současnost. Desátá kapitola poskytuje informace o dalších školských zařízeních, které se v Konici nacházejí. Poslední kapitola obsahuje metodický a pracovní list. Celá práce je doplněna obrazovými přílohami a pracovním listem.

Poznatky do své bakalářské práce jsem získávala z různých zdrojů. Ke zpracování kapitol o stručném vývoji školství v českých zemích po rok 1989 jsem čerpala z publikací od autorů Vladimíra Štveráka, Miroslava Somra, Veselé Zdenky a Králikové Marie. Informace k vývoji školství po roce 1989 jsem čerpala z webových stránek Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Informace o historii města jsem čerpala z knih od autorů Pinkavy Jaroslava, Müllera Zdenka a Kučerové Anny. Taktéž z Pamětní knihy města a z webových stránek města.

Pro kapitoly o vývoji školství v Konici mi informace poskytl především kroniky místní školy, uložené v ZŠ a G Konice. Dále publikace od pana Bohumila Buriana a Jaroslava Pinkavy. Taktéž jsem využila příručku, kterou sepsal bývalý ředitel školy Jaromír Schön. Pro

bližší charakteristiku školství v Konici v současnosti mí sloužily výroční zprávy školy a Zpravodaj Konice.

Pro část věnovanou dalším školským zařízením jako je Mateřská škola a Základní umělecká škola jsem čerpala z webových stránek daných institucí, kroniky a příručky zabývající se dějinami konického školství.

1 Dějiny města Konice

Město Konice se nachází v Olomouckém kraji, konkrétně v okrese Prostějov. Konice leží v mírně zvlněné krajině na severozápadním cípu Dražanské vrchoviny, rozpíná se po obou stranách údolí řeky Romže. Jedná se o nejstarší osadu v okolí a zároveň o jediné město na Dražanské vrchovině. Okolí Konice tvoří především louky, lesy a pole. Průměrná nadmořská výška je 423 m n. m. Zajímavostí je, že patří k nejmenším městům Olomouckého kraje. Místními částmi jsou vesnice Čunín, Křemenec, Nová Dědina, Ladín a Runářov. Dříve město spadalo do litovelského okresu, což se roku 1960 změnilo a nyní se řadí pod prostějovský. V minulosti byla Konice i sídlem soudního okresu (Müller, 2004, s. 11).¹

Není přesně jasné, kdy bylo Konicko osídleno a z které strany, protože bylo nalezeno málo pravěkých pozůstatků. Ale dějiny městečka nejpravděpodobněji sahají až do starší doby kamenné, což dokládá několik málo nálezů v okolí místa nazývaného Průchodnice. Nálezů z pozdější doby kamenné je již více (Pinkava, 1993, s. 9).²

Již v době velkomoravské přes Konici vedla důležitá cesta z Moravy do Čech. Město bylo důležitým mezníkem této trasy, jelikož se zde nacházely stáje, které sloužily koním především k odpočinku. Tyto stáje hrály významnou roli, neboť se od nich odvozuje název města Konice. Označení Konice pochází ze starobylého slova konica, což znamená konírna neboli stáj pro koně (Pinkava, 1993, s. 10-11).

První písemná zpráva o Konici pochází ze 13. století, přesněji z 1. září 1200. Jednalo se o darovací listinu, jejímž autorem byl Jindřich Vladislav, který daroval klášteru Hradiště u Olomouce trhovou ves Knínice (Pinkava, 1993, s. 13).

Koncem 13. století se prvním majitelem Konicka stal Adam z Choliny, výměnou za Zábřežsko. Adam zde nechal především zakládat vsi. Po smrti Adama z Choliny spravovali konické panství jeho synové Adam a Jan. V té době, konkrétně v roce 1351, se Konici začalo říkat městečko s tvrzí. Následnými majiteli byli pánové z Holštejna, kteří na konickém panství pobývali pouze 7 let. Panství koupili pánové z Cimburka a Tovačova roku 1386, kdy v době husitství měl tento rod význačnou roli. Následně roku 1434 připadlo konické panství rodu pánů ze Švábenic, který se zde usadil na dalších 220 let (Pinkava, 1993, s. 13-18).

V 15. století se stala Konice významnější, jelikož získala hrdelné právo. Důležitou událost pro město přinesl rok 1446, kdy se Koničtí přihlásili k olomouckému právu a rok 1491, kdy se ve městečku začaly konat výroční trhy podle privilegia krále Vladislava II. Díky

¹ Konice, základní informace. *Místopisy.cz* [online]. 2024. [Cit. k 13. 3. 2024].

² Pamětní kniha městečka Konice, 1922–1963, s. 5.

výročnímu trhu vznikla nová část města a Konice se stala obchodním střediskem pro celé okolí. Z této doby také pochází nejstarší pečeť Konice, na které je vyobrazen jelen se štítkem pánů ze Švábenic a nápisem (Pinkava, 1993, s. 21). Legenda udává, že jelen je ve městském znaku právě díky pánům ze Švábenic. Jelikož byli vášnivými lovci, tak na Konicku nechali postavit lovecký zámeček, kde skolili paroháče a umístili jej do znaku (Müller, 2004, s. 19).

Co se týče obyvatelstva, jednalo se především o poddané, kteří byli pro majitele panství velice důležití. Majitelé panství žili z poplatků, a proto si své poddané střežili. Poddaní se v městečku živili především zemědělstvím a prací v lese (Pinkava, 1993, s. 24-29).

Do doby třicetileté války městečko vzkvétalo. Roku 1556 byl přestaven kostel, roku 1608 vznikl panský pivovar díky Janu Konickému. Dále se ve městě nacházela například tvrz, mlýn, rybníky či zahrady. Naopak v období kolem bitvy na Bílé hoře město pustlo, obyvatelstvo trpělo po stránce hospodářské i sociální. Po bitvě na Bílé hoře došlo ke konfiskaci statků nekatolických pánů a k protireformaci (Pinkava, 1993, s. 32-35).

Po třicetileté válce Konici opouští rod pánů ze Švábenic. V období 17. století konické panství vystřídalo hned několik majitelů, kdy většina z nich chtěla na již zpustošeném panství zbohatnout pomocí majetkových machinací (Pinkava, 1993, s. 37).

Roku 1699 konické panství koupil klášter Hradisko u Olomouce. Pro Konici to znamenalo řadu změn, jako například zvětšení velikosti panství. Došlo k přestavbě a zvětšení kostela a k výstavbě barokního zámku na místě zpustlé tvrze. Stavbou zámku byl pověřen olomoucký stavitel Lukáš Glöckel. U zámku byla též vybudována zahrada místo předchozího rybníku. Tehdy v panství na chvíli fungovala těžba železné rudy. Po zrušení hradského kláštera roku 1784 připadla Konice Náboženskému fondu a byla spravována státem. Byla to doba, kdy se panství dařilo jak hospodářsky, tak i sociálně (Pinkava, 1993, s. 40-42, 66). Majitelé se poté léta střídali.

Významnou osobností pro Konici byl Karel Příza. Karel Příza se narodil v Brně roku 1781 a již jako malý osiřel. Přesto se vyučil v oboru soukenictví. V roce 1801 se oženil a následně začal podnikat. Roku 1825 koupil konické panství společně s panstvím stražiským. Konické panství se nacházelo ve špatném stavu, tudíž došlo k mnohým rekonstrukcím, rozvoji obchodu, řemesla a školství (Pinkava, 1993, s. 85-86).

V 19. století městečko potkalo několik událostí. Napřed roku 1809 požár, který zničil i radnici, dále roku 1848 zrušení roboty a v roce 1866 Konici zasáhla cholera, na kterou zemřela spousta obyvatel. Velkou událost v Konici sehrálo zřízení železniční dráhy, kterou projel první vlak v roce 1889. (Kučerová, 2017, s. 8, 9).

Roku 1850 byla ve městě zřízena lékárna na základě povolení z roku 1849. Lékárna nesla název “U zlaté koruny“. Jejím zakladatelem a zároveň prvním lékárníkem byl Tomáš Novotný, ale nebyl jím na dlouhou dobu. Hned roku 1854 místo zaujal Eduard Prakowitz a po něm se v Konici vystřídal mnoho dalších lékárníků (Pinkava, 1995, s. 126).

Období první světové války poznamenalo i Konici. V roce 1914 se začaly objevovat první vyhlášky, které svolávaly k mobilizaci. Vojáci odjížděli z konického nádraží do války. Obyvatelstvo muselo podstupovat zabavování dobytka a polní úrody. Po dobu války trpělo obyvatelstvo nedostatkem oděvů a potravin. Potraviny se vydávaly na příděl a jelikož byl příděl malý, docházelo mezi občany k rozporům. Co se týče oděvů, ty byly nahrazovány polopapírovými šaty a dřeváky. Válka si v Konici vyžádala 61 obětí na životech, jednalo se o padlé, nezvěstné a zemřelé obyvatele (Pinkava, 1995, s. 57-58).

28. říjen 1918, což byl konec první světové války, přišel do Konice telegram, který oznamoval samostatný stát československý. Tento den byl pro město radostný, tudíž večer Konicí procházel průvod a zpívalo se. Ovšem hlavní oslavy se konaly 8. listopadu 1918 (Pinkava, 1995, s. 59).

Dne 13. listopadu 1918 byl v Konici zřízen Národní výbor. Předsedou byl A. Jedlička, místopředsedou L. Spurný a jednatelem R. Hank. Roku 1919 se do Konice dostaly první československé bankovky. Následně byl také proveden soupis majetku a zavedena dávka z majetku a z válečných zisků.³

Důležitých milníků týkajících se vylepšení za doby první republiky bylo v Konici hned několik. Roku 1921 proběhla výstavba Sokolovny. V roce 1922 byla do Konice zavedena elektřina, do této doby se v ulicích k osvětlení využívaly petrolejové lampy. Telefon byl v městečku zřízen k roku 1924 a stejného roku byl v Konici spuštěn i první kinematograf. V roce 1928 došlo k výstavbě hned několika ulic a budov, konkrétně se jednalo o budovu obecního chudobince a Živnostenského domu.⁴

„1938 – Rok plný napětí končil potupou národa. Při této pohromě ustaly spory jednotlivých stran a utvořily Národní jednotu. Hranice stanoveny prozatímně. U přechodu hranic – směr Skřípov, Runářov stály vždy dvě celní budky – česká a německá.“ (Kučerová, 2017, s. 21)

Roku 1939 se republika vzdala samostatnosti a přijala ke dni 15. března Protektorát Čechy a Morava. V Konici začali obyvatelé pomáhat mladým lidem s útekem přes hranice, což se pár jedincům povedlo a mohli bojovat proti Němcům. Občané vlastníci rádia měli zákaz poslechu

³ Pamětní kniha městečka Konice, 1922–1963, s. 22-23.

⁴ Pamětní kniha městečka Konice, 1922–1963, s. 28, 29, 30, 34, 45.

rozhlasu z Londýna. Občany Konice především pobouřila změna hranic obce, protože se domnívali, že jim pozemky budou odňaty. Přesto, že napřed občané měli zákaz vstupu na tyto pozemky, později mohli požádat o propustku přes hranice.⁵

V průběhu války Němci odstraňovali vše, co bylo české, nebo co připomínalo republiku. Jednalo se o texty či pamětní desky. Z knihovny byly vyřazovány české knihy a úřady musely komunikovat pouze německy. Utlačování pokračovalo a ulice musely být označeny dvojjazyčně. Za druhé světové války bylo několik obyvatel Konice zatčeno a občané byli nasazováni na nucené práce. Období II. světové války si v Konici vyžádalo několik životů. Dne 29. dubna 1945 byla Konice osvobozena a městem odjízďeli poražení Němci.^{6,7}

Po osvobození docházelo v Konici k mnohým změnám. Došlo k rozvoji v oblasti průmyslové, hospodářské, finanční, zemědělské či sociální péče. K významnému rozvoji průmyslu docházelo v Konici mezi lety 1945–60, kdy ve městě došlo k otevření několika firem. Jednalo se o OP (pásová výroba oděvů), ŠAPO (výroba obuvi), Lidové oděvní družstvo (oprava klobouků), Domácký průmysl (výroba kožených tašek, kobereců), JZD a kovozávody (Kučerová, 2017, s. 22-32).

Ve městě byla zřízena i záchraná stanice, družstevní prádelna či matriční úřady. Dále se zde nacházelo holičství, kadeřnictví, hostinec, pohřební ústav, kamenictví, stolařství, sochařství nebo radioopravna. Mnoho ze zmíněných podniků bylo znárodněno. V obci docházelo také k rozkvětu školství a kultury, kdy byly pořádány nejrůznější besedy a založeno kino. Byla zřízena i nová požární stanice či kravín. V roce 1953 bylo zlepšeno zdravotnictví. Byla zřízena porodnice a Okresní ústav národního zdraví, kde sídlili 2 lékaři, protituberkulózní oddělení, zubní ambulance, dětská poradna a oční a ušní odborný lékař. V roce 1952 došlo k vybudování místního vodovodu a roku 1965 pro nedostatek vody byl vodovod rozšířen. Roku 1987 byla na náměstí vybudována telekomunikační budova (Kučerová, 2017).

Statut města získala Konice roku 1970. K městu v současnosti patří místní části Křemenec, Čunín, Nová Dědina, Ladín a Runářov. Město má společně s přidruženými obcemi přibližně 3000 obyvatel. Konice je taktéž součástí mikroregionu Konicko, který sdružuje 20 obcí a celkový počet obyvatel je kolem 11 tisíc.^{8,9}

⁵ Pamětní kniha městečka Konice, 1922, s. 169, 171, 172.

⁶ Pamětní kniha městečka Konice, 1922, s. 186.

⁷ PROCHÁZKA, Jaroslav. *Konice za 2. světové války* [online]. 2020.

⁸ *Mikroregion Konicko*. Online. 2012. Dostupné z: <http://www.mikroregionkonicko.cz>

⁹ Historie. *Konice - Oficiální web města* [online]. (bez data). Dostupné z: <https://www.konice.cz/mesto/ds-1094/p1=68>

V současné době ve městě vyvíjí svou činnost Kruh přátel hudby Konice, Chrámový sbor Konice, Junák Konice, Městské centrum Srdíčko, Sbor dobrovolných hasičů Konice, Moravský rybářský svaz, Český myslivecký svaz, Český svaz včelařů, Český svaz žen a dalších mnoho spolků. Místo velkých firem, které byly v Konici zakládány v období 20. století jsou nyní ve městě spíše soukromí podnikatelé. Z pohledu kulturního může Konice nabídnout památky jako jsou kostel a zámek ve kterém sídlí Městské kulturní středisko, Knihovna města Konice a Muzeum řemesel. Do povědomí široké veřejnosti se v současnosti Konice dostává především díky akcím, které se v ní odehrávají. Jedná se o Vánoční trhy s pompézním ohňostrojem, kdy letos se uskuteční již 28. ročník, dále o Žváčkův festival nebo událost nazývanou Konické štrapače.

2 Stručný vývoj školství v českých zemích do roku 1918

Druhá kapitola a její podkapitoly jsou věnovány stručnému vývoji školství v českých zemích od středověku po rok 1918. V tomto období můžeme vidět formování prvních vzdělávacích institucí a také jakými událostmi a vlivy bylo školství utvářeno.

2.1 Počátky školství ve středověku

V Evropě se po pádu západořímské říše roku 476 začala utvářet feudální společnost, která přetrvávala až do 16. století. Křesťanské náboženství se ve středověku stalo oporou feudálního řádu, protože církve často zastávala pozici nejvýznamnějšího feudála hned po panovníkovi. Díky tomu získalo vzdělání teologický charakter (Štverák, 1983, s. 56).

S šířením křesťanství u nás vznikly dva nové typy škol, klášterní a katedrální. Byly zakládány při kláštorech a kostelích. Klášterní školy sloužily ke vzdělávání řadových mnichů a katedrální byly určené pro přípravu světských kněží (Štverák, 1983, s. 56).

V Praze bylo po roce 973 založeno biskupství, s ním vznikla katedrální škola při sv. Vítu. Později, v roce 1068, byla zřízena podobná škola na Vyšehradě, a v roce 1073 také v Olomouci. Základem studia na těchto školách byla latina a zároveň i zpěv, který vycházel ze sedmera svobodných učen. Na zakládání škol měly zásluhu i různé řády. Prvním z nich byli benediktýni, kteří přišli do Čech roku 993 a zřídili školy při svých kláštorech. Následovali je další řády, jako například augustiniáni, cisterciáci, dominikáni, františkáni a premonstráti (Štverák, 1983, s. 56,57).

Kromě založení těchto škol projevila církev zájem o vzdělání a výchovu vrchních tříd společnosti s cílem zajistit si podíl na světské moci. Křesťanství, se zasloužilo o rozšíření gramotnosti, neboť mniši, působící při kostelech a kláštorech, se podíleli na opisování knih (Štverák, 1983, s. 56).

Středověké kláštery sloužily také k uchovávání důležitých cenných papírů a památek vzdělanosti. Mniši věnovali svůj čas vzdělání rolníků, učili je polním pracím, novým způsobům zpracování kovů, vlny a plátna. Pomáhali jim osvojovat si vědomosti v oblasti stavby domu, obchodu a průmyslu. Později mniši radili i vladařům, takže se pro ně stali poradci (Štverák, 1983, s. 56).

Elementární vzdělání bylo zajišťováno na farních školách, což byl nejnižší typ církevních škol. Ve 14. – 15. století bylo v Čechách kolem 2000 far, ale ne u každé byla zřízena škola. Většinou byly zřizovány spíše ve městech. Na vesnicích byl vznik podmíněn místním

duchovenstvem, hospodářskými podmínkami a učitelem. Učilo se na nich psaní, čtení, počítání a především katechismus (Králíková et al., 1977, s. 13-14).

V Praze bylo za dob Karla IV. všeobecně nejvíce škol, a město se řadilo mezi nejpřednější v Evropě. K výuce se používaly výhradně latinské učebnice. Učitelé v té době představovali autoritu, tudíž kázeň byla velmi přísná. Osvojování učiva probíhalo mechanickou formou, což nebylo moc účinné a osnova byla formulována tak, že se probíraly jednotlivé předměty po sobě (Štverák, 1983, s. 59).

Zmíněné katedrální i klášterní školy se rozvíjely do reformace. Během 16. století některé farní školy splynuly se školami partikulárními, zatímco jiné zanikly (Štverák, 1983, s. 60).

Vedle církevních škol se ve 13. století začaly formulovat školy cechovní a kupecké. O výstavbu těchto škol se postaraly cechy spolu s městskou samosprávou, zároveň o ně pečovali i po stránce hospodářské. Platy učitelů z velké části tvořilo školné, které platili rodiče. Po čase zmíněné školy splynuly ve školy městské, nazývané jako partikulární. Žákům se zde dostávalo pouze částečného vzdělání. Poté se jim během 15. století začalo říkat scholae triviales neboli školy elementární. Ke konci středověku ve městech existovaly tři typy škol. Prvním typem byly školy městské, též dětinské, kde se v mateřském jazyce učilo abecedě, čtení knih a psaní dopisů. I když se jednalo o nejnižší typ školy, stále byla přístupná pouze vyšším vrstvám. Proto společně s nimi vznikaly soukromé školy nazývané pokoutní, kde bylo vzdělání dostupné pro nižší vrstvy a někdy i pro dívky. Napřed zde vyučovali řemeslníci, později i učitelé městských škol. Druhým typem byly školy partikulární. Žáci do nich nastupovali v šestém či sedmém roce. Výuku, která probíhala v latině, vedli bakaláři a mistři fakulty artistické. Posledním typem byly přetrvávající školy klášterní a katedrální, které soužily jako příprava ke studiu na univerzitě (Štverák, 1983, s. 72-75).

Humanismus postupně začal ovlivňovat školství, především vyšší školství. Obsah vyučování v období humanismu měl dva proudy. Jeden se věnoval poznání přírody a světa dítěte, druhý studiem klasické literatury. Roku 1457 v Kunvaldu vznikla Jednota českých bratří, která měla také vliv na vzdělání. Napřed usilovali pouze o čistou výchovu, ale později vyslovili požadavek i na znalost čtení a psaní. Významným členem byl Jan Blahoslav, který se v 16. století zasloužil o vznik bratrských škol. V době pobělohorské bylo svobodné myšlení potlačováno. Od poloviny 16. století měl na školství vliv i jezuitský řád. Pozornost věnovali především střednímu a vyššímu vzdělání, tudíž zakládali gymnázia. Vyučování probíhalo v latině, velký důraz byl kladen na výuku náboženství. Naopak přírodní vědy či historie se nevyučovaly. Používali propracovaný systém vzdělávání a pozornost kladli na estetickou

a společenskou výchovu. Vyučování na těchto školách bylo bezplatné (Králíková et al., 1977, s. 17-20).

Ve středověku měla hlavní vliv na vzdělání církev. Díky tomu převládalo osvojování poznatků memorováním, jelikož náboženská dogmata se nedala předkládat jinak. To mělo vést k poslušnosti a podřizování se autoritě, jelikož společnost přebírala pevné návyky, názory a postoje. V průběhu 14. století začalo docházet k rozporům mezi bohatými, kam patřila i církev, a chudými. Chování církve kritizovali i významní náboženští reformátoři jako John Wicleff, Matěj z Janova, Petr Chelčický, Jan Hus a další. Reforma se výrazně podepsala na školství. Zanikly klášterní školy a vývoj školství se pozastavil, dokonce i univerzity fungovaly s omezenou činností. Husité usilovali o zpřístupnění základního vzdělání pro všechny, tudíž i pro ženy a dívky (Štverák, 1983, s. 70-72).

2.2 Středověké univerzity

První středověké univerzity v Evropě začaly vznikat mezi 12.–14. stoletím. Jejich úkolem bylo náročnější a vědecktější vzdělání, než které dosud zajišťovaly školy klášterní a katedrální. Vznik univerzit byl umožněn rozvojem hospodářského a politického života v Evropě. Univerzity byly zřizovány jako samostatné korporace, které měly vlastní správu, jmění a soudní jurisdikci. Zároveň i své vlastní zákony a předpisy. Univerzity byly mezinárodní, tudíž byla vyučovacím jazykem latina. Na univerzitách byli žáci různého věku (Štverák, 1983, s. 64-65).

Založení univerzit bylo napřed podmíněno souhlasem církve, postupem času se však univerzity snažily osvobodit od závislosti na církvi. Nakonec se jim podařilo stát se autonomními institucemi. Ovšem církev si stále zachovávala alespoň formální vliv tím, že pozici kancléře obsazovala svým vysokým hodnostářem (Štverák, 1983, s. 65).

Postupně byly založeny univerzity v Boloni, Neapoli, Salamance, Oxfordu, Cambridgi a Paříži. Následně byla v roce 1348 založena univerzita v Praze. Jednalo se o 32. univerzitu v Evropě a první na sever od Alp. Poté byla například zřízena v roce 1364 v Krakově, v roce 1365 ve Vídni a v roce 1385 v Heidelbergu (Štverák, 1983, s. 65-66).

Hned v roce 1348 došlo v Praze k velkému posunu, co se týče univerzity, jelikož dne 7. dubna 1348 vydal Karel IV. zakládací listinu, která dala v Praze vznik univerzitě o čtyřech fakultách – artistické, medicínské, právnické a teologické. Tomuto kroku předcházela souhlas papeže Klimenta VI.. Do této doby museli čeští studenti odcházet na studia do Paříže, Oxfordu nebo Boloně (Štverák, 1983, s. 66).

Délka studia záležela na fakultě. Na aristické fakultě trvalo studium tři až čtyři roky, na medicínské čtyři roky, na právnické sedm let a na teologické devět až jedenáct let. Magisterského titulu dosáhlo minimum studentů. Vyučování na univerzitách probíhalo odlišně než v současnosti. Profesori si látku a její rozdělení volili dle sebe, zároveň se vyučovalo v kostelích, klášterech nebo bytech mistrů. Později vznikaly domy sloužící k výuce. Středověké univerzity přispěly ke zvýšení úrovně vzdělání, k rozkvětu měst a pomohly i kulturnímu rozvoji (Štverák, 1983, s. 68).

2.3 Jan Amos Komenský

Významnou osobou pro vývoj školství v českých zemích byl Jan Amos Komenský. Své velké pedagogické dílo tvořil v období přechodu od feudalismu ke kapitalismu. Narodil se v roce 1592 na východní Moravě. Již za studií tvořil dílo Poklad jazyka českého, což byl výkladový česko-latinský slovník. Věnoval se psaní učebnic pro žáky a informačních knih pro vychovatele. Byl autorem spisu Didaktika, což bylo první dílo o výchově a vzdělávání, které zahrnovalo pedagogické pojmy a didaktické zásady. Později Didaktiku přepracoval a vzniklo dílo s názvem Velká Didaktika. Zasloužil se také o vznik díla Informatorium školy mateřské, kde uvedl pokyny o výchově pro rodiče dětí do šesti let. Dále například napsal Školu hrou, Obecnou poradu o nápravě věcí lidských nebo Zákony školy dobře uspořádané. Usiloval o reformaci školství, protože si uvědomoval nedostatky soudobé školy. Chtěl zavést lepší uspořádání školské soustavy, nové zásady pro školní docházku a rozdělení školy na jednotlivé stupně. Prosazoval vzdělání pro všechny, bez ohledu na původ, pohlaví či postavení ve společnosti. Hlavní názor Komenského na výchovu byl, že má být přirozená. Z poznatků Komenského čerpají například tvůrci školských reforem či pedagogové dodnes (Somr, 1987, s. 40-48).

2.4 Tereziánská a Josefínská reforma školství v českých zemích

V 18. století nastaly reformy Marie Terezie a Josefa II. Rozvoj školství a vzdělání měl sehrát důležitou úlohu k posílení absolutistické monarchie, protože se domnívali, že za válečné neúspěchy habsburské monarchie může nedostatek lidového vzdělání (Somr, 1987, s. 152).

K pomoci si Marie Terezie z pruského Slezska povolala reformátora Johanna Ignaze von Felbigera. Marie Terezie chtěla zavést povinnou školní docházku pro všechny děti. Hlavním

důvodem bylo, že od lidí pracujících v manufakturách a zemědělství bylo vyžadováno základní vzdělání. Protože došlo k rozvoji manufaktury a zemědělství, rozhodla se Marie Terezie zakročit. S tímto úkolem se obrátila právě na Felbigera. 6. prosince 1774 byl vydán *Všeobecný školní řád* pro německé normální, hlavní a triviální školy ve všech císařsko-královských dědičných zemích (Somr, 1987, s. 152-153).

Na základě řádu byly zřizovány tři typy škol. Prvním typem byla škola triviální, jednotřídní nebo dvoutřídní, kde se děti měly učit čtení, psaní a jednoduchým počtům. Základním předmětem bylo náboženství. Dívky se navíc učily šít a plést. V místech, kde to bylo možné byly školy rozděleny na dívčí a chlapecké. Povinná školní docházka v té době nebyla přesně vymezena, i když školní řád uváděl, že by rodiče měli posílat své děti do školy po dobu šesti let. Nebylo ještě zcela určeno sankcionování jejího nedodržování. Existovaly například výjimky pro venkovské děti, které v létě pomáhaly rodičům s hospodářstvím. O náklady triviálních škol se staraly obce a šlechtici. Pro mladistvé do 20 let byly zřízeny 2 nedělní opakovací hodiny, které měly sloužit jako doplněk triviálního vzdělání (Somr, 1987, s. 153-154).

Dále řád dával vzniku trojtřídní, později čtyřtřídní škole hlavní v každém kraji. V těchto školách působil ředitel, katecheta neboli učitel náboženství a také další tři nebo čtyři učitelé. Kromě předmětů vyučovaných na triviální škole přibyly základy latiny, zeměpisu, dějepisu, přírodopisu, slohu, kreslení, geometrie, hospodářství a průmyslového vzdělání. Hlavní školy sloužily žákům k přípravě pro vykonávání zaměstnání v hospodářství či řemeslech. Náklady na školy hlavní šly z prostředků zemského školního fondu (Somr, 1987, s. 154).

Posledním typem škol, které v důsledku zavedení řádu vznikaly, byly školy normální. Vznikaly v sídle školní komise. Škola normální byla čtyřtřídní a vyučovalo se zde navíc ve zvláštních kursech předmětům, které byly nutné pro budoucí učitele (Somr, 1987, s. 154).

Došlo i k reformě univerzitního studia díky Gerhardu van Swietenovi, což byl osobní lékař Marie Terezie. Byly zavedeny nové osnovy a katedry. Vyučování probíhalo více v němčině, než v dosavadní latině. Veškeré návrhy na reformy řídil orgán nazývaný Dvorská studijní komise, zřízený roku 1759. Pod tuto komisi spadaly zemské studijní komise (Somr, 1987, s. 154).

Koncem 18. století za vlády Josefa II. vzrostl počet škol. V té době fungovalo 32 hlavních škol, 50 městských a 2461 venkovských škol. Z celkového počtu školou povinných žáků, což bylo přes tři sta tisíc, ji navštěvovala asi třetina. Z toho vyplývá, že stále nebyla školní povinnost nastavena plně funkčně. Celkově došlo ke zlepšení školství snížením počtu žáků ve třídě, zákazem tělesných trestů nebo nastavením hlavních prázdnin (Králíková et al., 1977, s. 28).

Růst znalostí u prostého lidu se nelíbil šlechtě a duchovenstvu. Opět chtěli, aby větší dohled nad školami měla církev. Následně byla roku 1775 v Rakousku zřízena opravná studijní komise. Jejím úkolem bylo vypracovat nový organizační řád obecného školství. Tento řád byl vyhlášen roku 1805 a nazýván jako tzv. Schulkodex. Přes všechny tyto potíže škol přibývalo. *„Třicátá léta 19. stol. byla důležitým mezníkem ve vývoji školy a pedagogiky v našich zemích. Roku 1832 se úředně jednalo ve vlastním středisku národního hnutí, jímž bylo Muzeum a při něm Matice česká, založená roku 1831 jako odbor Muzejní společnosti, o uplatnění práva jazyka českého na školách.“* (Králíková et al., 1977, s. 29) Na základě toho byl vypracován Pamětní spis, ve kterém se požadovalo, aby se na nižších školách vyučovalo pouze česky (Králíková et al., 1977, s. 29).

2.5 Revoluční rok 1848 a jeho následky

Změny ve školství měl přinést revoluční rok 1848. Školy měly být bezplatné a světské. Měla být povolena svoboda slova, myšlení a tisku. Na začátku roku 1848 byla rozpuštěna dvorská studijní komise a následně v březnu nahrazena ministerstvem vyučování. Na obecných a středních školách se nyní užíval jak český, tak i německý jazyk (Králíková et al., 1977, s. 29).

Význačnou osobou byl Karel Salvoj Amerling - lékař, přírodovědec a pedagog. Byl ředitelem české hlavní školy, která byla otevřena v Praze spolu s učitelským ústavem pro vzdělání učitelů národních škol. Vypracoval Návrh pro národní školy, k čemuž byl pověřen Národním výborem. Požadoval v něm především zavedení povinné školní docházky pro děti od 6 do 14 let a zároveň, aby vyučování bylo všestranné a soustavné. Do školské soustavy zařadil i předškolní výchovu (Králíková et al., 1977, s. 30).

Jedním z požadavků na reformu školství bylo Programové prohlášení radikálních demokratů, které napsal Karel Sabina. Tento dokument zdůrazňuje potřebu demokratizace vzdělání, což znamená zajistit komplexní rozvoj každého dítěte a právo každého jednotlivce na vzdělání odpovídající jeho schopnostem a nadání. Dále se v něm snaží prosadit šíření vzdělanosti i mezi chudými. Pozornost vzbudil i návrh Karla Havlíčka na vysokoškolské vzdělání učitelů (Králíková et al., 1977, s. 30).

Další návrh představil například František Tesař, který zastával předškolní výchovu a vzdělávání dětí do 14 až 16 let. František Čupr navrhoval zřízení čtyřleté elementární školy pro děti od 6 do 10 let. Nebo Pavel Josef Šafařík, který zastával myšlenku vyučování v mateřském jazyce, což mělo platit nejen na školách normálních a triviálních, ale i na gymnáziích či univerzitách (Veselá, 1992, s. 26-27).

I přes veškeré úsilí vyvolané revolučním hnutím nedošlo v českých zemích k opravdové demokratizaci školství. Revoluční myšlenky roku 1848 potlačila šlechta, církve a armáda. Občanské svobody byly omezeny a nastoupil tvrdý absolutismus. Na základě biskupských doporučení byla uzavřena smlouva mezi papežem a rakouským státem, tzv. konkordát, který se v roce 1855 stal zákonem. Tímto konkordátem katolická církev v Rakousku získala kontrolu nad vzděláváním, které spravovala i jménem státu. Navíc s podporou ministra školství Lva Thuna a ministra vnitra Alexandra Bacha. Učitelé se stali podřízenými církve a veškerá výuka ve školách musela být v souladu s katolickou vírou (Králíková et al., 1977, s. 31).

2.6 Vývoj školství mezi lety 1860–1918

Absolutismus zrušilo vydání tzv. Říjnového diplomu (1860), kdy zároveň došlo k obnovení ústavy. Vznikalo mnoho učitelských jednot. V roce 1866 byly oba zemské jazyky, čeština i němčina, uznány jako jazyky vyučovací, kdy druhý jazyk si žáci mohli zvolit za nepovinný (Somr, 1987, s. 165).

Z prosincové ústavy vydané roku 1867, kromě jiného, vyplynulo omezení vlivu církve na školství. Následným významným krokem bylo vydání říšského zákona roku 1868, který stanovoval postavení školy k církvi a úlohu státu. Bylo zavedeno, že nad školami, včetně náboženství, má nejvyšší dohled stát. Církve mohla pouze řídit vyučování náboženství. Veřejné školy mohli navštěvovat všichni žáci bez ohledu na náboženské vyznání (Somr, 1987, s. 165).

Dne 14. května 1869 byl přijat Základní školský zákon, upravující elementární školství. Obsahoval zavedení škol obecných a měšťanských, učitelských ústavů sloužících ke vzdělání učitelů. Zákon stanovil povinnou osmiletou školní docházku, rozšíření obsahu vzdělání a pravidla ekonomického a sociálního zabezpečení učitelů. V návaznosti na tento říšský zákon byl v roce 1870 vydán školní a vyučovací řád pro školy obecné. Zakazoval používání tělesných trestů a obsahoval pravidla chování pro žáky i učitele. Velkým pokrokem bylo zavedení pravidelného platu učitelům, s čímž jim odpadla povinnost vybírat poplatky od rodičů (Somr, 1987, s. 165-166).

V roce 1883 byl zákon novelizován. Novela ovlivnila školní docházku, protože opět byly umožněny úlevy. Úlevy se týkaly dětí, které šest let navštěvovaly školu. Převážně to byly děti chudého venkovského obyvatelstva. Novelou byl omezen obsah vzdělávání na měšťanských a obecných školách, také v učitelských ústavech. Bylo změněno postavení měšťanské školy, nyní nebyla variantou školy obecné, ale byla brána jako škola vyšší (Somr, 1987, s. 168). Větší vliv na školství měla opět církve. Zhoršilo se postavení učitelů, novela povolovala při

polodenním vyučováním až 100 žáků na jednoho učitele, snížila vzdělání učitelů a bylo upraveno, za co učitelé mohou být stíháni (Veselá, 1992, s. 49). Změny se dotkly i středního a gymnaziálního vzdělání.

Na konci 19. století se začalo více řešit zpřístupnění studia pro dívky. Existovaly například vyšší dívčí školy v Písku nebo v Praze. Školy si kladly za cíl rozšířit dívkám vzdělání z obecné školy a připravit je na rodinný a občanský život. Cílem nebylo připravit žáčky k vysokoškolskému studiu. V roce 1890 vznikla v Praze soukromá střední dívčí škola, jednalo se o dívčí gymnázium Minerva. Škola měla poskytovat ve dvouleté přípravce vzdělání na úrovni nižšího gymnázia. Pozornost proto byla věnována výuce latiny a řečtiny. Poté následovaly čtyři vyšší třídy klasického gymnázia, které měly stejné osnovy jako chlapecké školy. V roce 1900 byl vydán prozatímní statut, který umožnil vzniku novému typu střední školy, šestitřídnímu dívčímu lyceu. Na základě statutu mohly být vyšší dívčí školy přetvořeny v jednotný typ, který poskytoval všeobecné vzdělání vyššího stupně. Od března 1908 mohly dívky po dokončení studia na lyceu nastoupit k mimořádnému studiu na filozofické fakultě. Nebo po absolvování doplňujících zkoušek učit některým předmětům na školách měšťanských a obecných (Veselá, 1992, s. 53-54).

S rozvojem zemědělství na konci 19. století byly při obecných a měšťanských školách zřizovány hospodářské pokračovací školy (Veselá, 1992, s. 52).

Na přelomu 19. a 20. století docházelo k prohlubování problémů mezi dělnickou třídou a buržoazií. Nastala stagnace ve školství, zakládaly se nové měšťanské školy, ale třídy národních škol byly přeplněné. O něco lepší situace byla ve středním školství, protože kromě gymnázií, reálků a reálných gymnázií, vznikala i reformní reálná gymnázia (Štverák, 1983, s. 236-237).

3 Historie školství v Konici do roku 1918

„Při sledování dějin základního a středního školství můžeme zaznamenat několik zlomových událostí, které se většinou vztahovaly k výstavbě nových škol:

- *První zmínka o existenci školy v Konici: r.1632*
- *Otevření školy v dnešní Kostelní ulici („stará škola“): r. 1843–44*
- *Otevření měšťanské školy na náměstí: r.1899*
- *Otevření Lidové hospodářské školy: r.1922 (otevření její školní budovy r. 1924)*
- *Otevření nové základní devítileté školy v Tyršově ulici: r. 1976*
- *Otevření gymnázia: r. 1993“ (Schön, 2000, s. 18)*

3.1 Počátky školství v Konici

První doložená zmínka o škole v Konici pochází z roku 1632, kdy byla v Konici založena matrika křtů. Zápisy do této kroniky vykonával Daniel Vysokomýtský, rektor školy. Škola byla založena při konické farnosti, jednalo se tedy o školu farní. V tomto období byl učitelův úkol vyučovat čtení, psaní, počítání, náboženství a zpěv. Dalšími povinnostmi bylo hraní na varhany, zapisování úmrtí a křtů, vedení evidence obyvatel nebo vykonávání modlitby před mší svatou. Plat se odvíjel od množství vykonávaných úkonů, smlouvy a školy (Burian, 1939, s. 49-50) (Pinkava, 1993, s. 35).

V 18. století za doby vlády Marie Terezie došlo k rozvoji školství. Byla zavedena povinná školní docházka od 6-12 let a nedělní opakovací vyučování do 18 let. Byly stanoveny podmínky na zřízení nových škol v obcích. Tyto změny se v Konici začaly projevovat až za doby školních komisařů, kteří byli zavedeni za vlády císaře Josefa II. Komisař kontroloval především počet dětí, ale zabýval se i platem učitelů nebo schvaloval nové učitele. Učitelem se mohl stát ten, kdo splnil praxi a kurz. Následně mohl být schválen. Komisař také vyhodnocoval, kde by měly vznikat další školy (Burian, 1939, s. 50).

Za dob Josefa II. se zmenšila konická farnost společně se školním obvodem. V okolních osadách došlo k otevření škol při farách. V roce 1782 byla založena škola v Runářově v soukromém domě, roku 1788 v Jesenci v panské budově a poté v Budětsku (Pinkava, 1993, s. 86).

Přesto byla situace konického školství špatná. Tento problém se rozhodla řešit příslušná komise, tudíž se dne 27. září 1788 sešla a rozhodla, ve kterých obcích je potřeba vytvořit nové pobočky škol. Shodli se, že by první škola měla být zřízena buď v Křemenci nebo Veselé

a sloužila by kromě Křemence a Veselé i dětem z Runářova a Čunína. Druhá v Nové Dědině pro N. Dědinu, Zavadilku, Slavíkov a Štarnov. Poslední v Ochozi, kterou měli využívat žáci z Ochoze, Střelné, Klužínska a Budětska (Pinkava, 1995, s. 137).

Přesto ještě r. 1792 pod Konici spadalo 15 osad se 415 dětmi. O dva roky později se počet zmenšil na 9 osad se 328 dětmi. Až v roce 1843 se počet osad zmenšil pouze na dvě (Schön, 2000, s. 18).

Byly zvažovány možnosti rozšíření existující školy v Konici nebo dokonce výstavby nové školy. Nicméně v roce 1795 bylo rozhodnuto, že stavba nebude povolena, a místo toho bude postavena nová škola v Křemenci. V Konici by zůstalo 118 dětí, pro které by byla dostačující jedna vyučovací místnost. (Pinkava, 1993, s. 86).

Školní komisaři fungovali do roku 1798, poté byli opět vystřídáni farními úřady a děkany. Následkem této změny bylo zabrzdění vývoje školství, neboť nedošlo k otevření nových škol. Povinná docházka tudíž vážla. Částečnou náhradou měli být školní pomocníci, kteří vyučovali ve vzdálenějších obcích. Bylo zavedeno tzv. vyučování excurrendní. Překážkou byl plat, tudíž činnost pomocníka vykonávali i lidé bez zkoušek a schválení (Burian, 1939, s. 50).

V konickém panství přijal učitel Věnceslav Tauber na podzim r. 1817 dva pomocníky. Pomocníci docházeli vyučovat do Budětska a Ochoze. Toto vyučování excurrendo trvalo až do roku 1826. Pro pomocníky, obzvláště v zimě, to byla náročná práce i po stránce fyzické, protože museli každý den do vesnic docházet. Tuto situaci například dokládá úmrtí pomocníka Jana Erbena, který zemřel na plicní nemoc (Pinkava, 1993, s. 86).

Přetrvávajícím problémem, především pro vrchnost, byla stavba škol. Tak r. 1816 bylo zavedeno, že o školské budovy se bude starat obec. Došlo k ještě většímu poklesu návštěvnosti škol. Ve farních školách se vyučovalo pouze půl dne. Učitelův plat záležel především na počtu žáků, protože rodiče za žáky museli platit školné. Výjimku z placení měli chudí, děti učitelů a děti z rodin, které potkala živelná pohroma. Školné si zprvu vybíral sám učitel, později byl tento úkol svěřen školnímu komisaři, což se za čas změnilo a tento úkol byl dán do rukou posílů a rychtářů. Nakonec skončilo u toho, že si školné vybírala obec (Pinkava, 1993, s. 51-52).

Do roku 1832 se v Konici vyučovalo pouze v jedné místnosti, ale počet žáků se opět zvýšil a musela být pronajata další místnost v druhém domě, aby sloužila k výuce. Tudíž byli v roce 1834 v konickém panství dva učitelé. Roku 1838 nebyla budova školy v dobrém stavu, dokonce hrozilo její sesunutí. V tu chvíli situaci pomohl zachránit majitel konického panství, Karel Příza. K výuce propůjčil světnice ve svém dvoře. Největší sloužila pro 2. třídu, menší pro 1. třídu a nejmenší jako příbytek pro tři učitele. Podučitel bydlel ve starém stavení. Ve dvoře se vyučovalo do roku 1844 (Pinkava, 1993, s. 82, 88).

Majitel konického panství Příza nechal v roce 1841 v Konici založit dvě nadace. První sloužila vdovám a sirotkům v konickém panství po padlých vojínech a druhá k zakoupení obuvi chudým školním dětem. Hlavním důvodem k založení těchto nadací bylo, že chtěl dosáhnout šlechtického titulu (Pinkava, 1993, s. 82).

Pro stále vysoké počty žáků se v roce 1842 začalo jednat o stavbě nové školy. Stavba nové školy se uskutečnila díky Karlu Přízovi, který ji nechal vystavět. Základní kámen nové školní budovy byl položen 29. 8. 1842. Již o dva roky později, přesně 4. 11. 1844, byla škola otevřena. Uvnitř se nacházely dvě třídy, jeden byt pro nadučitele a jeden pro učitele. Třetí učebna nebyla dokončena, tudíž škola zůstala dvojtřídní. Velkou zásluhu na výstavbě školy měl i učitel Věnceslav Tauber, který byl, co se týče pedagogiky, jednou z nejvýraznějších osobností dané doby. V roce 1826 mu byl udělen titul vzorný učitel za práci ve škole a šíření četby. Místní občané školu nazývali jako „stará škola“. Nacházela se v Kostelní ulici a učilo se v ní až do r. 1976. Budova školy byla zbourána roku 2008 (Schön, 2000, s. 18).

V té době se ve škole učilo psaní, čtení a počítání. Ve třídě bylo hodně žáků a jelikož neměli kvalitní materiály nebyly výsledky vyučování valné. Mnoho dětí stále neumělo číst a psát. Důvodem také bylo, že děti obyčejného lidu neměly tolik času na učení či navštěvování škol, protože museli pomáhat s prací doma. Proto za dalším studiem odcházeli většinou pouze děti učitelů, ze kterých se povětšinou stali zase učitelé či knězi (Pinkava, 1993, s. 89).

Změny, které přinesl rok 1848 se podepsaly i na školství. „*Totíž na základě paragrafu 23, který byl 10. září 1848 předložen ke sněmovnímu jednání a zněl, že „je třeba pokud možno dbáti, aby v každé obci, kde je nejméně 60 dětí, které v důsledku vzdálenosti do jiné školy nemohou chodit, byla zřízena samostatná škola“.*“ (Pinkava, 1995, s. 10) Přiškolené obce, Březsko a Michnov, s tímto paragrafem počítaly, protože od roku 1819 byla v těchto obcích praktikována výuka excurrendo, tudíž tam docházel pomocník. Pomocník od obcí dostával oběd a příspěvek na jídlo. Problém nastal roku 1847, kdy vše zdražilo a občané odmítli platit náklady za pomocníka a učebnu. Rozhodli se posílat děti do konické školy. Na školní rok 1848/49 obcím byla opět nabídnuta možnost využít výuku excurrendo, ale odmítli v naději, že se obce nových škol dočkají. Nestalo se tak. Docházka do konické školy těchto žáků vážla a spotřebovalo se velké množství bot a oblečení. Následně obce opět přistoupily k vyučování excurrendo, dokonce roku 1865 byl v Michnově zakoupen dům, který sloužil jako učebna. Rok 1848 ovlivnil i učitele a konference konané v Konici. Nebyl o ně velký zájem (Pinkava, 1993, s. 10-11).

V druhé polovině 19. století nebyla situace konického školství dobrá. Špatnou situaci způsoboval vysoký počet studentů, nedostatek učitelů v okolních obcích a neplacení platů učitelům. V roce 1854 převzal po V. Tauberovi úřad nadučitele a knihovnu Karel Smékal. Knihovnu dokázal vzkřísit tak, že roku 1870 obsahovala 300 svazků. Díky tomu byl roku 1863 založen čtenářský spolek, což pomohlo kulturnímu životu. Další věc, která by se dala vyzdvihnout v této době bylo pořádání učitelských konferencí v konické školní budově v letech 1860–61. V 70. letech začali žáci hrát i divadlo pod vedením učitele Pillicha (Schön, 2000, s. 19).

Děti stále přibývalo, vyučování bylo celodenní a kapacita školy nebyla dostačující, tak se roku 1873 zvětšila na čtyřtřídní a následně roku 1878 na pětitřídní. Mezitím byla zřízena i ovocná školka u školy a nedělní opakovací školy. Situace přesto stále nebyla ideální, a proto přišla do úvahy nová škola (Schön, 2000, s. 19).

3.2 Budova měšťanské školy

Mezi lety 1890–1898 opět narostl počet dětí a byla potřeba změna. Původní plán byl otevřít další, již 6. třídu. Z tohoto plánu sešlo, když školní a obecní rada společně se starostou města K. Přízou navrhli vytvoření a stavbu nové školy. K 1. březnu 1896 školní rada usnesla zřízení měšťanské školy pro chlapce. Tato událost měla být oslavou vladařského jubilea císaře a krále Františka Josefa I. V roce 1897 byla žádost vyřízena, a tudíž byla povolena stavba. Původní školní budova nebyla pro novou školu vyhovující. Roku 1898 byla stavba zadána prostějovskému staviteli p. Venclíkovi. Hned o rok později, tedy roku 1899, byla stavba dokončena. Škola stála na pozemku, který obec koupila za 4000 zlatek. Budova nesla číslo 48. Kolaudace nové školy proběhla 30. června 1899 a slavnostní vysvěcení 1. října 1899. Škola nesla název Měšťanská škola chlapecká císaře Františka Josefa I.¹⁰

¹⁰ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

3.3 Měšťanská škola mezi lety 1899–1918

Prozatímním ředitelem školy byl určen učitel Ferdinand Černočský, ale konkurs na nového ředitele byl již vypsáný. Na základě konkursu byl zvolen Heřman Polák. První školní rok na měšťanské škole byl zahájen 2. října 1899, ale pravidelné vyučování započalo až 3. října. V té době byl kladen důraz na výuku náboženství, kterou měl na starosti konický kaplan, pan František Bílek. Na základě rozhodnutí zemské školní rady se od 1. prosince 1899 začal vyučovat nepovinný předmět němčina.¹¹

S ohledem na počet studentů docházelo postupně k rozšiřování školy. První školní rok 1899/1900 měla škola pouze jednu třídu. Následně na počátku školního roku 1900/1901 byla otevřena druhá třída a ve školním roce 1901/1902 třetí. Otevření tříd bylo vždy schváleno zemskou školní radou. Roku 1901/02 byl stav žactva následný I. třída měla 33 žáků, II. třída taktéž 33 žáků a III. třída 24 žáků. Celkem školu navštěvovalo 90 žáků. O rok později to bylo 88 žáků.¹²

Mezi lety 1899–1914 probíhaly všechny školní roky velice podobně. K začátku roku, což bylo na přelomu srpna a září, proběhl zápis a potřebné zkoušky. Začátek školního roku byl zahájen slavnými službami Božími. S datem 4. října se pojila oslava jmenin císaře Františka Josefa I., po které následovala školní slavnost. Dále 19. listopadu většinou proběhla bohoslužba k uctění císařovny Alžběty. V průběhu let se konaly i jiné slavnosti, ale jejich konání bylo náhodné.¹³

Od roku 1901 na škole probíhala každoročně inspekce, kdy výsledek byl většinou spokojivý. V kronice je ke každému roku uveden zdravotní stav žactva i učitelů, pokaždé byl velmi dobrý. V průběhu školních roků probíhaly každou neděli a ve svátky bohoslužby, které byly určeny na devátou hodinu ranní. Dále se žáci 3x ročně účastnili svaté zpovědi a svatého přijímání. Školní rok býval ukončen v červenci, kdy se žákům rozdaly školní zprávy a vysvědčení.¹⁴

Učitelé společně s žáky podnikali poučné procházky. Jednalo se například o výlety na Bouzov, do Ludmírova k vápencovým skalám, do skláren v Usobrně, na nedaleký Zkamenělý zámek nebo na Macochu spolu s jeskyněmi Sloup či Kateřinskými.¹⁵

¹¹ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹² Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹³ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹⁴ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹⁵ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

Škola sloužila i jiným vzdělávacím institucím. Budovu využívala všeobecná živnostenská škola, která u měšťanské školy vznikla v roce 1900. Napřed byla sedmiměsíční o dvou ročnících, poté se roku 1934 stala celoroční (Schön, 2000, s. 20). V roce 1931 se z ní vyčleněna celoroční dvouletá odborná škola pokračovací, na které se učilo oděvnictví. Na měšťanské škole byl zřízen i pokračovací hospodářský kurs, který se v roce 1921 změnil na Lidovou školu hospodářskou (Pinkava, 1995, s. 142).

Významnou změnu přinesl školní rok 1910/11, kdy byla do školy poprvé přijata i j, díky povolení školních úřadů. Do I. třídy šlo 12 děvčat, do II. třídy 6 děvčat a do III. třídy 2 děvčata. Děvčata byla přijata na základě povolení školních úřadů.¹⁶

Jak škola fungovala ve válečném období? Již ve školním roce 1914/15 bylo několik učitelů povoláno do vojska. Na obecné škole obdrželi výpomoc od jiných učitelů, na měšťanské nikoliv. V důsledku toho došlo ke snížení počtu vyučovaných hodin. V měšťanské škole se snažili vypomáhat učitelé z obecné školy. Postupně probíhaly vojenské prohlídky, na nichž se stávalo, že některý další učitel byl uznán jako způsobilý k vojenské službě. Následkem bylo snižování výuky, až byla výuka v některých třídách pouze polodenní. V květnu uspořádali žáci sběr kovu, tudíž v ten den neprobíhala výuka. Také se nevyučovalo dne 25. června, jelikož byla oslava dobytí Lvova našim vojskem. V tomto školním roce bylo konáno 10 řádných a 3 mimořádné konference, probíralo se chování žactva, prospěch školy, stav knihovny, úřední předpisy atd. Docházka žactva byla vzhledem k okolnostem dobrá.¹⁷

V průběhu válečného školního roku 1915/16 byl dočasně přidělen učitel Raška na měšťanskou školu. Dne 29. září a 2. října žáci sbírali vlnu, bavlnu a kaučuk. V termínu 28. a 29. prosince se žáci angažovali v sběru kostí. Během podzimních a zimních měsíců se žákyně věnovaly pletení, konkrétně výrobě teplých částí oděvů pro vojáky, včetně punčoch. V rámci školního roku proběhl také “Týden Červeného kříže“, na kterém se aktivně podíleli jak učitelé, tak žáci. V návaznosti na tuto akci žákyně prodávaly odznaky a uskutečnila se sbírka. Na jaře se žáci zapojili do sběru listů ostružiníku a jahodníku. Ve školním roce 1916/17 nastala smutná událost. Dne 21. listopadu zemřel císař František Josef I., jehož vláda přinesla rozkvět, zlepšení a rozšíření ve školství. Po smrti císaře převzal vládu císař a král Karel I. Během téhož školního roku se žáci pod dohledem učitelského sboru aktivně zapojili do různých prospěšných akcí pro vojsko. Sbírali listí ostružiníku, kaštiny, válečné obrazy, pletené a háčkované výrobky, kapesníky, různé druhy prádla a další.¹⁸

¹⁶ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹⁷ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹⁸ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

V průběhu školního roku 1917/18 se žáci opět zapojili do různých vojenských aktivit. V následujícím školním roce, 1918/19, se někteří učitelé vrátili z vojenské služby. „*Dne 28. října, slavný to den pro náš národ, neb stali jsme se samostatnými, republika československá stala se skutkem. Jásot, radost nepopsatelná u všeho lidu. Žehnej bůh svobodě naší a jejího strůjcům!*“¹⁹ Oslavy k této významné události se konaly dne 5. listopadu. Ředitel vysvětlil žákům význam této historické události. Při příležitosti návratu prezidenta T.G. Masaryka do vlasti přednesl ředitel projev věnovaný prezidentu Masarykovi. Proběhla také přednáška v den narozenin Jana Amose Komenského, kterou vedla Anna Špalková. Během tohoto školního roku se uskutečnily sbírky pro Československý Červený kříž, kovový poklad, sirotky po legionářích a na České srdce.²⁰

V průběhu let školou prošlo několik učitelů. Někteří vydrželi pouhé měsíce, naopak jiní několik let. U každého nového učitele, který začal na škole učit, je v kronice uveden jeho životopis. Kde se narodil, kde studoval nebo kde pracoval. Někteří učitelé využívali následného vzdělávání, tudíž současně s prací navštěvovali například kurz doplňující vzdělání.²¹

3.4 Správci (nadučitelé) a ředitel obecné školy v Konici v období 1848–1919

„Václav Tauber (t. Věnceslav) nar. 11.12.1791 v Rozstání na Drahanské vrchovině. Do roku 1815 působil ve veselé u Křemence, pak v Konici až do smrti 23. 7. 1854. – Dne 10. 3. 1826 dostal titul vzorný učitel. Z jeho rodu vzešlo množství učitelů a kněží. Pohřbíval ho jeho syn Josef, t.č. koop. v Trnávce.

Karel Smékal, nar. r. 1824 v Kostelci na Hané. Učil od r. 1840. V letech 1848–54 ve Veselé. Dne 4.7. 1849 se oženil s Tauberovou dcerou Antonií. Nadučitelem v Konici se stal 28. 8. 1854. Roku 1859 dostal od místodržitelství pochvalný dekret. Zemřel v Konici 7. 6. 1888. Jeho žena zemřela 15. 10. 1898 v Konici.

Jan Bartůněk, nar. 27. 5. 1845 v Troubelicích (syn domkáře), v Konici učil jako pomocník už asi od r. 1867. Ženil se roku 1873. Učil do roku 1910. Zemřel 18. ledna 1920 v Konici.“ (Pinkava, 1995, 143-144)

Ředitelem byl „Heřman Polák, nar. 16. 4. 1861 v Konici, působil jako učitel ve Vilémově, v Ponikvi a v Kojetíně. Ředitelem v Konici od 1. 10. 1899 do 1. září 1924. Zemřel v Konici r. 1928.“ (Pinkava, 1995, s. 144)

¹⁹ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

²⁰ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

²¹ Tamtéž.

4 Stručný vývoj školství v českých zemích mezi lety 1918–1945

Dne 28. října 1918 vznikl samostatný československý stát. Po převratu zde byl prostor pro řešení otázek, které přetrvávaly z předchozích let. Zároveň i pro řešení těch nových, do kterých se promítaly oblasti hospodářské, sociální, politické a kulturní (Veselá, 1992, s. 71).

Vznik Československa měl vliv i na školství. Stát se soustředil na zvýšení počtu škol v republice, omezení vlivu církve, modernizaci obsahu vzdělání, zajištění rovnováhy ve školství na celém území a dostatečný počet vysokoškolsky odborně a pedagogicky vzdělaných učitelů. V prvních letech docházelo především ke kvantitativnímu růstu všech typů škol. Byly zřizovány nové měšťanské a obecné školy, kromě nich i školy národní (Veselá, 1992, s. 71-72).

Postátňování škol, které započalo v roce 1919, mělo vést k posílení moci státu v oblasti školství. Přispělo též k praktické realizaci zákona č. 292/1920 Sb. ze dne 9.dubna. Zákon udával, že veškeré školy budou pod státní správou (Veselá, 1992, s. 75) (Štverák, 1983, s. 306).

V roce 1920 byl do Prahy svolán První sjezd československého učitelstva a přátel školství v osvobozené vlasti. Konal se pod záštitou prvního prezidenta republiky. Měl na něm být vytvořen kulturní a školský program na další roky. I přes obtíže bylo na sjezdu dosaženo určitého pokroku (Štverák, 1983, s. 307-308).

V roce 1922 byl dne 13. července konečně vydán tzv. Malý školský zákon, díky kterému došlo ke sjednocení školství v Československu. Byla zavedena osmiletá školní docházka, zrušeny úlevy ve školní docházce, snížen počet žáků ve třídě (na jednotřídních na 65 žáků, na ostatních na 70 žáků), koedukace na všech stupních škol a rovnost učitelů a učitelek před zákony. Zavedl výuku občanské nauky, ručních prací pro chlapce a domácí práce pro dívky. Dával rodičům právo na odhlášení dětí z náboženství (Štverák, 1983, s. 311).

Základní školství se nadále uskutečňovalo na osmiletých školách obecných a tříletých školách měšťanských. Někde byl na měšťanské škole zaveden i čtvrtý dobrovolný ročník. Obě školy navazovaly na pětiletou školu obecnou. I přesto, že termín občanská škola nahradil název měšťanská škola, nadále se používalo původní označení. Dozor nad měšťanskými i obecnými školami vykonávali zemští a okresní inspektoři. Smíšené školy se dělily na chlapecké a dívčí, když byl počet tříd vyšší než šest. Měl být zaveden zákon o zrušení školného, ale ministerstvo financí nesouhlasilo, takže bylo školné nadále vybíráno ve formě školních přírážek (Štverák, 1983, s. 311-312).

Řešil se i návrh na zavedení jednotné vnitřně diferencované devítileté základní školy. Škola měla spojovat nižší střední školu a školu měšťanskou. Problémem totiž bylo, že

jednotlivé školské typy neměly jasně stanovené vzájemné vztahy. Byla vypracovaná anketa, která řešila několik otázek týkajících se uspořádání škol. Nakonec z diskuse odborníků vplynuly tyto závěry:

„1. zachovat dosavadní systém obecné školy a školy měšťanské 5+3 roky;

2. usnadnit přechod žáků z měšťanky na nižší střední školu přijímací zkouškou z jazyků;

3. umožnit pokus s jednotnou školou vnitřně diferencovanou za souhlasu rodičů.“

(Veselá, 1992, s. 80)

Tudíž ministerstvo zřídilo jednotné školy v Praze a Zlíně (Veselá, 1992, s. 79-80).

Všechny snahy o rozvoj školství přerušila šestiletá fašistická okupace. V roce 1939 bylo obsazeno Československo nacistickým Německem. V březnu 1939 byla uzavřena Mnichovská dohoda, důsledkem této dohody bylo vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava. Tyto události měly tragické důsledky pro český lid, včetně ztráty svobody, porušování lidských práv a následného pronásledování, zejména židovského obyvatelstva.

Stejně jako ve veřejném životě, tak i ve školství se prosazoval „führerprincip“. Tento princip umožňoval v krátkém časovém období vytvářet a prosazovat nařízení. Úřady nejenom prováděly svévolné akce, ale také si vytvářely právní a administrativní mechanismy, které jim umožňovaly takové jednání. Jednalo se o několik nařízení. Výnosem ministerstva školství a národní osvěty ze dne 28. února 1942, kterým se rušilo hlasování při zkouškách všeho druhu a dalo se výlučné právo předsedovi zkušební komise o rozhodování. Výnos ze dne 13. srpna 1942 stanovoval, že ministr školství může měnit organizaci školské správy bez ohledu na dosavadní právní předpisy. Vládní nařízení ze dne 6. dubna 1943 rušilo okresní školní výbory a dávalo vzniku školským úřadovnám v čele s okresním školním inspektorem. Poté nařízení ze dne 16. listopadu 1943, kterým se zrušily místní školní rady a školní výbory. Byly nahrazeny pověřenými představiteli školní obce, který byl jmenován školní úřadovnou (Veselá, 1992, s. 127).

„Měšťanská škola byla změněna na tzv. školu hlavní, byl na ní omezen značně počet žáků, neboť se podle vládního nařízení ze dne 14. srpna 1941 stala školou výběrovou, čtyřtřídní a byla připojena ke čtvrtému ročníku obecné školy.“ (Veselá, 1992, s. 128) Vstup byl podmíněn zkouškou z němčiny, matematiky a češtiny. Stejně jako v jiných školách i na škole hlavní se šířila perzekuce učitelů a byla posílena výuka německého jazyka (Veselá, 1992, s. 129).

Germanizace probíhala také na školách obecných. Napřed bylo vyučování němčiny stanoveno pro pár vyšších tříd, později byla výuka němčiny nařízena od 1. ročníku a byla povinným předmětem. Školy obecné navštěvovalo mnoho žáků, protože byla určena pro ty,

kteří buď „nebyli hodni“ přijetí na školu hlavní nebo neměli na škole hlavní dostatečný prospěch či vhodné chování a byli vyloučeni. (Veselá, 1992, s. 129)

V období okupace došlo kromě změny učebních plánů i k redukci knih a učebnic. „*Od března do srpna 1939 bylo z 279 učebnic třicet zakázáno, v padesáti byly provedeny příslušné korektury a ve vyřazování se dále pokračovalo. Na počátku roku 1941 (k 30. dubnu) bylo zakázáno na českých školách používat 283 učebnic. Celkem bylo zrevidováno 1 200 učebnic.*“ (Somr, 1987, s. 251)

5 Historie školství v Konici mezi lety 1918–1945

Období mezi lety 1918 až 1945 znamenalo pro školství v Konici období výrazných změn. Školství bylo ovlivněno politickými událostmi a společenskými změnami té doby. První podkapitola se zabývá obdobím od vzniku samostatného Československého státu v roce 1918 až po vznik Protektorátu Čechy a Morava v roce 1938. Druhá podkapitola se zaměřuje na období Protektorátu a jeho následné osvobození v roce 1945.

5.1 Měšťanská škola v letech 1918–1938

Školní rok 1918/19 započal radostně. „*Dne 28. října, slavný to den pro náš národ, neb stali jsme se samostatnými, republika československá stala se skutkem. Jásot, radost nepopsatelná u všeho lidu. Žehnej Bůh svobodě naší a jejich strůjcům!*“²² Dne 5. listopadu se ve škole slavilo prohlášení svobodného Československého státu. V souvislosti s touto slavností, ředitel žactvu objasnil význam této události. V den návratu prezidenta T. G. Masaryka do vlasti měl ředitel opět k žákům proslov.²³

V roce 1919 nastala ve škole změna katechety, František Bílek, který na škole působil po dobu 17 let, se stal konickým farářem. Ve škole byl zvolen na místo katechety Rudolf Stibor.²⁴

Ze zdravotních důvodů dostal ke dni 1. února 1920 volno ředitel školy H. Polák, napřed do konce dubna, poté prodlouženo do konce šk. roku. V době nepřítomnosti ředitele měl školu na starosti odborný učitel Vojtěch Hřivna.²⁵

Dne 6. března 1920 se ve škole konala velká událost, oslava sedmdesátých narozenin prvního prezidenta republiky. Následně byla uspořádána i veřejná oslava, na které byla odhalena socha prezidenta ve vestibulu školy a opravena mramorová deska novým nápisem. Při této příležitosti žáci sehráli divadelní představení, výtěžek šel na zakoupení psacích potřeb pro chudé žáky.²⁶

Od 1. 4. 1922 již na škole nevyučoval odborný učitel Vojtěch Hřivna, protože byl jmenován okresním školním inspektorem pro okres moravsko-třebovský na českých školách. Nastoupil místo něj učitel Josef Faltýnek.²⁷

²² Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

²³ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

²⁴ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

²⁵ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

²⁶ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

²⁷ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

Výnosem ze dne 21. prosince 1923 povolila zemská školní rada, aby správa pětileté obecné školy v Konici byla odloučena od měšťanské školy. Obecná škola byla pod správou měšťanské školy od 1. prosince 1910. K odloučení byl dán i souhlas zemského výboru, který oddělení schválil na schůzi dne 25. září 1923. Škola obecná měla zrušit jedno učitelské místo.²⁸

Ředitel Heřman Polák, který trpěl srdeční chorobou, podal opět žádost o zdravotní dovolenou, kterou mu zemská školní rada neudělila. Ale vyžádala si od něj veškeré doklady za účelem penzionování.²⁹

Presidium okresního školního výboru z tohoto důvodu řediteli udělilo zdravotní dovolenou na dobu neurčitou. Prozatímním ředitelem školy se stal Bohumil Burian na základě výnosu ze dne 2. února 1924. Dne 7. února si převzal správu školy. H. Polák zůstal správcem živnostenské školy pokračovací. Následně až 7. května byl ředitel H. Polák poslán do penze. Dostal od okresního školního výboru pochvalné uznání za dlouholetou a úspěšnou činnost ve školní službě.³⁰

Odluka škol v oblasti správy a odchod ředitele na zdravotní dovolenou měli vliv na rozvrh hodin a předměty. Muselo dojít k úpravě. Sestavení rozvrhu komplikoval fakt, že škola vypůjčovala místnosti škole živnostenské a škole lidové hospodářské.³¹

V této době došlo k úpravě knihovny a archivu. Archiv byl srovnán dle ročníků do desek.³²

Ve školním roce 1923/24 byl škole od Tělocvičné jednoty Orla a p. Bezděka, konického kaplana, zadarmo vypůjčen skioptikon. Díky tomu děti mohly sledovat obrázky předmětů o kterých se učily. Přednášelo se především v hodinách přírodopisu. V témže roce obdrželi žáci diplom od České zemské péče o mládež za účast na sbírkách. Také se zúčastnili divadelního představení *Prodané nevěsty* v městském divadle v OL. Předtím si prohlédli sbírky Vlasteneckého musea.³³

Dne 27. dubna došel škole přípis od zemské živnostenské rady a zemského úřadu na zvelebování živností v Brně, že měšťanská škola je škrtnuta ze seznamu dílen, které jsou podporovány zemí. Důvodem bylo, že škola měla do konce r. 1923 podat vyplněný formulář, jak v minulém roce upotřebila subvenci 500 Kč. Škola tak neučinila. Ředitelství požádalo o nový dotazník a zjistilo se, že peníze byly využity pouze na materiál sloužící k ručním pracím.

²⁸ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

²⁹ Tamtéž.

³⁰ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

³¹ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

³² Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

³³ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

Problémem bylo že škola neměla dílnu. Ředitelství ale požádalo, aby peníze škoře zůstaly, že dílnu zřídí a zároveň podá přesný seznam, za co byly peníze utraceny.³⁴

V návaznosti se učitelé na poradě shodli, že uspořádají výstavu žákovských prací. Uskutečnila se 22. června a měla velký úspěch. Vybrané peníze z výstavy šly na pomoc chudým dětem. Vybralo se 462 Kč 50 h.³⁵

I v dalším šk. roce došlo k rozšíření a pozvednutí dílen. „*Výnosem mor. zem. výboru ze dne 16./VIII. 1924, čís. 33.889 bylo ředitelství oznámeno, že na návrh Živnostenské rady moravské byla udělena měšť. škole na dílnu subvence 400 Kč. Ihned dán udělati k Roglovi ze Břeska hoblovací stůl (230 Kč).*“³⁶

Na počátku školního roku 1924/25 byly vyřazeny některé knihy z knihovny chudých, které už neodpovídaly schváleným učebnicím, jednalo se především o atlasy. Obratem byly nakoupeny nové atlasy a knihy. Vše bylo nakoupeno z peněz od dárců (Městská spořitelna, Občanská záložna v Konici a ve Břesku, Úvěrna a spořitelna v Konici, ad.), kteří školu podporovali. Kromě toho byla vytřízena i žákovská knihovna.³⁷

V témže školním roce se odehrály volby do místní školní rady. Volby se konaly na základě nařízení okresního školního výboru z 20. prosince 1924. Nařízení obdržel ředitel B. Burian.³⁸

Konat se měla oslava 25letého jubilea školy. K této příležitosti měly být vydány dějiny konických škol, uspořádán sjezd všech žáků a výstava žákovských prací. Slavnost se nekonala, protože v učitelském sboru převládala nechuť k oslavě, tudíž ji neměl kdo připravit. Měla se konat alespoň výstava žákovských prací, ale nakonec se ani ta nepořádala.³⁹

Ve šk. roce 1924/25 byly propůjčeny místnosti nejen přiřčeným školám, ale i spolkům. V tělocvičně cvičila Tělocvičná jednota Sokol a také žáci obecné školy. V budově školy taktéž působila Lidová škola hospodářská od r. 1921, kdy byla založena. Škola měla 2 ročníky o 5 třídách. Šicí stroje této školy používaly též žákyně měšťanské školy. Dále školu využívaly 2 ročníky Živnostenské školy pokračovací. Tyto školy budovu využívaly většinou do šesté hodiny večerní. K večeru byly v budově v zimních měsících pořádány různé přednášky.⁴⁰

Od školního roku 1925/26 začali venkovští žáci platit školné 3 Kč 84 h a poplatek na učební pomůcky 100 Kč. Celkem ředitel od žáků vybral částku 10 200 Kč a odevzdal ji školní

³⁴ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

³⁵ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

³⁶ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

³⁷ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

³⁸ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

³⁹ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁴⁰ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

radě. Mnoho rodičů podávalo žádost, aby byli osvobozeni od placení z důvodu chudoby, ale přesto školné platit museli. Naopak ale místní žáci vůbec poplatky neplatili, pouze školné, které také činilo 3,84 Kč. Od konických žáků si školné vybírala sama obec. V tomto roce byli od školného osvobozeni pouze 2 žáci.⁴¹

Místní školní rada požádala o vytvoření stálé pobočky při II. třídě. Žádost však byla zamítnuta výnosem školní rady ze dne 19. 10. 1925. Důvodem bylo, že nebylo dosaženo průměru (80 žáků) po ustanovenou dobu. Školní rada dodala, že v případě kdy je nadbytek žáků ve třídách, je vždy povolena pobočka na základě žádosti místní školní rady.⁴²

Ředitelství se staralo o rozšíření jednak knihovny učebnic pro chudé žáky tím, že poprosilo jednotlivá nakladatelství o darování knih, a také o rozšíření dílenského náradí. Na dílenské náradí škola obdržela peníze od moravského zemského výboru 500 Kč a příspěvek od místní školní rady ve výši 150 Kč. Do ředitelny byl zakoupen nový stůl a 4 židle.⁴³

Zároveň od tohoto školního roku (1925/26) probíhalo každé prázdniny čištění školních místností a olejování podlah. V pozdějších letech bylo kontrolováno i náradí v tělocvičně místní školní radou a znalcem. Sepisoval se vždy protokol, který byl odeslán okresnímu školnímu výboru.⁴⁴

Roku 1926 „*V úterý 13. října znenadání přišel zemský inspektor Otakar Hanuš visitovati školu. Byla to prvá zemská visitace školy. Před tím byl zemský inspektor v Konici před 27 lety, kdy měšťanské školy nebylo. Zdržel se pouze dopoledne a o visitaci napsán protokol ve 2 exemplářích, z nichž jeden poslán zemské školní radě a druhý uschován ve školním archivu (Viz „Protokoly“). Z něho uvádím následující: „Pan zem. škol. insp. pozoroval pečlivé řízení školy, svědomitou přípravu na vyučování, pili a dobrou vůli učitelů a s uspokojením vzal na vědomí prohlášení ředitelovo o vzorné kolegalitě ve sboru.*“⁴⁵

I nadále měšťanská škola propůjčovala místnosti dalším školám. Ve školním roce 1925/26 se začalo vyučovat na živnostenské škole pokračovací 1. října. Z důvodu, že byl rozšířen školní obvod, tak se zvýšil i počet studentů a při I. třídě byla zřízena pobočka. Dosavadní správce školy H. Polák byl nemocný a jeho místo převzal zástupce Bohumil Burian, což byl též ředitel měšťanské školy. Na živnostenské pokračovací škole vyučoval celý sbor školy měšťanské, kromě učitelky B. Otáhalové. Kromě učitelského sboru měšťanské školy zde vyučovalo i pár dalších. Například doktor MUDr František Karafiát nebo krejčovský mistr

⁴¹ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁴² Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁴³ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁴⁴ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁴⁵ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

František Lužný. V témže školním roce započalo vyučování na Lidové škole hospodářské dne 1. listopadu. Bylo přijato 150 žáků a žákyň. Při I třídě byla zřízena pobočka, tudíž se celkem vyučovalo ve 3 třídách. Rovněž zde vyučovali všichni ze sboru měšťanské školy. Ze sboru obecné školy nebo z praktiků to bylo jen pár jedinců. I zde byl správcem jmenován Bohumil Burian.⁴⁶

Místní školní rada se na počátku školního roku 1926/27 rozhodla, že zřídí při měšťanské škole jednorochní kurz. Místnost k výuce byla zajištěna Obecním zastupitelstvem na radnici. Za kurz se platilo školné ve výši 250 Kč. Zápisné bylo 10 Kč.⁴⁷

„Výnosem min. škol. a národní osvěty ze dne 4./VII. 1926, čís. 42.023 – I. zmenšen počet hodin vyučovacích na měšťanských školách tak, že chlapecké třídy měly 28 hod. týdně (kromě jaz. něm.) a dívčí po 29. hodinách.“⁴⁸

Na začátku téhož šk. roku utvořili žáci odbor dorostu Čsl. červeného kříže, přihlásilo se k němu 120 žáků. Příspěvek na první půlrok byl 60 Kč. Každá třída dostávala zdarma časopisy Lípu a Radost.⁴⁹

„Dne 20 listopadu došla zpráva o vykonané vizitaci školní dne 18. 7. 26, podle níž docházka byla pravidelná, chování žactva chvalitebné, řízení školy velmi dobré, výsledky vyučovací dílem velmi dobré, dílem dobré a lidovovýchovná činnost hojná.“⁵⁰ Dne 12. a 14. února byla vykonána prohlídka novým okresním školním inspektorem Norbertem Černým. Výsledek byl stejný jako u předchozí inspekce.⁵¹

Propůjčování místností školy jiným institucím stále přetrvávalo. Z toho důvodu byla budova velmi zatížená, trpěla hlavně v zimních měsících. Tělocvičnu používala obecná škola a jednota Sokol, i když měla svou budovu. Následkem bylo, že trpělo nářadí v tělocvičně. Kromě toho se ve škole scházela každou neděli v kreslírně učňovská besídka, která měla propůjčenou

i tělocvičnu. Jedenkrát měsíčně byla v prvním patře besídka, kterou pořádali učni. Církev československá vykonávala v přízemí bohoslužby. V zimních měsících byly v kreslírně pořádány lidové přednášky. Kvůli těmto výpůjčkám vážla ve škole i čistota a pořádek.⁵²

Měšťanská škola měla tři třídy a čtvrtou tvořil jednorochní kurz. Z důvodu, že v jednorochním kurzu byly ve šk. roce 1927/28 pouze 2 dívky, bylo jim povoleno sloučení se

⁴⁶ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁴⁷ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁴⁸ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁴⁹ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁵⁰ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁵¹ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁵² Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

žákyněmi 3. třídy na výuku ručních prací a na výuku tělesné výchovy. Podmínkou bylo nepřekročení počtu 16 žáků. Na provoz jednoletého kursu byla udělena subvence 800 Kč.⁵³

Místní školní radou byla podaná žádost o přeměnu školy chlapecké ve smíšenou. Změna byla povolena výnosem zř. z 23. dubna 1928, č. 15021.⁵⁴

Ve školním roce 1928/29 měl učitelský sbor 9 členů. Do měšťanské školy bylo zapsáno 198 žáků - 130 chlapců a 68 dívek. Do jednoletého kursu 18 žáků z toho 16 chlapců a 2 dívky.⁵⁵

Jako každý rok venkovští žáci platili poplatek. Za pomůcky platili 100 korun a za zápisné 5 korun. Za kurz žáci platili 350 korun a 10 korun za zápisné. Zápisné žáků měšťanské školy bylo věnováno na vystavění kůlny k uschování kol po dobu vyučování. Na kolech dojíždělo z venkova celkem 38 žáků a žákyň. Dosud si nechávali kola buď na chodbě v přízemí nebo v soukromých domech.⁵⁶

Aby bylo více peněžitých prostředků sbírali někteří žáci lipové květy a námel. Později i šípky či slunečnicová semena, kterými v zimě krmili ptactvo.⁵⁷

O Vánocích dostali chudí žáci punčochy, čepice a šály, které upletly žákyně. Zároveň žáci dostali jablka, pouzdro, tužky a pera. Později se dorost ČSČK postaral o ošacení úplného sirotka, kterému sám zakoupil botky a z darovaného plátna ušily dorostenky prádlo. Také se dorost staral o chudé a nemocné žáky, které posílal k lékaři. Především se dorost staral o chrup. Každý den se všem žákům prohlížely zuby, zda si je žáci čistí. Bylo zakoupeno 40 kartáčků na zuby, kdy část byla rozdána a druhá část prodána. Všem žákům se na začátku školního roku kontrolovaly zuby zubním technikem. Pokud se děti přihlásily o opravení zubů, tak na tuto opravu přispívali z části rodiče a z části dorost.⁵⁸

Činnost Čsl. červeného kříže byla podporována četnými dary. Učitelský sbor daroval 140 korun. Divize československého červeného kříže pro Moravu a Slezsko darovala na kontrolu chrupu 400 korun a 20 kol tkalounů, z kterých byly upleteny bačkorky pro chudé děti. Mnoho dalších spolků či jednotlivců přispělo.⁵⁹

Dne 16. ledna 1928 zemřel první ředitel měšťanské školy H. Polák. Všichni žáci spolu s učitelským sborem se zúčastnili pohřbu. Jménem školy se se zemřelým přímo na hřbitově

⁵³ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁵⁴ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁵⁵ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁵⁶ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁵⁷ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁵⁸ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁵⁹ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

rozloučil ředitel školy. Dalším smutným datem toho roku byl 13. duben, kdy zemřel příznivec školy Mudr. Ferdinand Karafiát, státní obvodní lékař. Pohřbu se zúčastnila rovněž celá škola.⁶⁰

V roce 1928 došlo k zapůjčení místností školní budovy v době od 2. do 30. 1. Pořádal se v ní denní kurz kreslení stříhů pro krejčovské mistry. Kurzy byly vedeny Zemskou živnostenskou radou v Brně a konaly se vždy v neděli. Od 27. 3. do 5. 4. byla tělocvična a třída v přízemí propůjčena k pořádání tělovýchovného kurzu.⁶¹

Ve šk. roce 1928/29 trpěla školní docházka z důvodu sněhových bouří a vánic v době od ledna do března. Zima byla abnormální, jakou dosud ani staří lidé nepamatovali. Zmrzl velký počet zvěře a ovocných stromů, nejvíce ořechy. Následkem toho byla větší spotřeba uhlí, tudíž byly velmi brzy vyčerpány zásoby. V některých dnech bylo ve škole zastaveno vyučování. Například od 21. do 28. 2. a od 3. do 11. 3. Zároveň se s nedostatkem uhlí pojilo omezení provozu drah, což omezilo dojíždění žáků.⁶²

V témže šk. roce bylo dne 27. 9. oslaveno tisící výročí od smrti sv. Václava. Třídní učitelé ve svých třídách vysvětlili význam sv. Václava pro vnitřní i vnější poměry státu a pro národní kulturu. Také proběhlo 50. výročí vynálezu žárovky, které bylo ve všech třídách zapomenuto a jeho důležitost byla připomenuta díky přednášce s diapositivu.⁶³

Dne 2. 3. 1929 vyslal dorost Československého červeného kříže zástupce za celý okres, aby s ostatními zástupci blahopřál prezidentovi k 80. narozeninám a odevzdal dárek. Jednalo se o album pohledů z Konice, které byly umístěny v krabici upletené z barevné slámy. Dne 6. 3. zasadilo obyvatelstvo na náměstí v Konici Masarykovu lípu poté se všichni zúčastnili lampionového průvodu k pomníku Masaryka na březském vrch. Následně 8. 3. byla slavnost v sokolovně, při níž žáci zazpívali několik písní a přednesli básně. Poté se odehrálo divadelní představení.⁶⁴

Na základě výnosu zemské školní rady ze dne 27. 9. 1930 byla zavedena výuka vaření pro všechny žákyně. Pro žákyně I. a II. třídy byla výuka stanovena jednou za tři týdny. Žákyně III. třídy měly vaření častěji, a to jednou týdně. Pro žákyně konické školy platilo následné rozdělení. Žákyně I. a II. třídy měly tři hodiny ženských ručních prací. Zároveň jednou za tři týdny se účastnily třech hodin nauky o domácím hospodářství s vařením. Ve III. třídě žákyně měly každý týden tři hodiny ženských ručních prací a tři hodiny nauky o domácím hospodářství

⁶⁰ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁶¹ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁶² Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁶³ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁶⁴ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

s vařením opět po skupinách. Na tyto předměty byly dívky rozděleny do skupin maximálně po 14.⁶⁵

Ředitel měšťanské školy Bohumil Burian dostal vyznamenání od církevních úřadů - zlatý záslužný kříž „Pro ecclesia et Pontifice“.⁶⁶

Ve školním roce 1930/31 vedl správu knihovny pro chudé ředitel školy. Zeměpisný kabinet a žákovskou knihovnu měl na starosti učitel V. Klemsa. Bohumil Mrákava se staral o kabinet přírodopisný a přírodopisný, zároveň také o zahradu. Technický kabinet byl v rukou učitele Slepíčky. Správu tělocvičny a učitelké knihovny měla na starosti učitelka F. Dokoupilová.⁶⁷

Nadále svou činnost rozvíjel dorost Čsl. červeného kříže, který si dopisoval s americkým dorostem z Jižní Dakoty. Na Vánoce byl obdarován dorostem z města Toleda.⁶⁸

O prázdninách roku 1931 bylo ohlášeno, že na začátku září proběhne v Konici závěrečné vojenské cvičení. Z toho důvodu musela být škola vyprázdněna, protože do ní bylo umístěno hlavní velitelství a vojenské kanceláře. Současně byl posunut začátek školního roku na 15. 9. Zameškané hodiny byly žákům nahrazeny dvoudenním vyučováním o vánočních svátcích, pololetních prázdninách a velikonočních prázdninách.⁶⁹

Ve školním roce 1932/33 bylo na měšťanské škole zřízeno rodičovské sdružení. Ustavující schůze se zúčastnilo asi 50 rodičů, kteří si zvolili akční výbor. Akční výbor tvořili pan Hynek Josef - obecní tajemník v Konici, pan František Zbořil - domkař v Konici, paní Slepíčková - manželka odborného učitele v Konici, pan Josef Dospiva - domkař z Bohuslavic a několik dalších. Celkem měl 3 plenární schůze, z nichž poslední proběhla dne 21. 5. 1933.⁷⁰

Ve stejném školním roce bylo v I. třídách zavedeno vyučování podle nových osnov vydaných ministerstvem školství a národní osvěty. O rok později se podle nových osnov vyučovalo v I. a II. třídách, o dva roky později už ve všech třídách. Z toho důvodu bylo nutné zajistit nové učebnice.⁷¹

Řediteli a správci lidové školy hospodářské, Bohuslavu Burianovi, bylo uděleno vyznamenání od Československé akademie zemědělské v Praze na návrh ministerstva zemědělství. Ředitel obdržel odměnu ve výši 1000 Kč z fondu doktora Josefa Horáka a diplom.

⁶⁵ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁶⁶ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁶⁷ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁶⁸ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁶⁹ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁷⁰ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁷¹ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

Zároveň mu akademie vyslovila své uznání za úspěšnou činnost v šíření zemědělského pokroku a za působení v lidovém hospodářském školství.⁷²

Ve školním roce 1934/35 se učitelé vrátili k vyučování předmětů střídavě najednou. Jednalo se o dějepis, zeměpis, přírodopis a přírodopyt. Předtím zkusili zavést systém, kdy se každý předmět vyučoval půl roku. Tento model se učitelům neosvědčil.⁷³

Ve školním roce 1935/36 byl do třech tříd školy zakoupen nový nábytek. Škola pořídila 70 nových stolů a 140 židlí. Za vybavení škola zaplatila celkem 17 732 Kč 80 h.⁷⁴

Měšťanská škola stála vedle obecní radnice, tudíž radnice škole propůjčovala dvě místnosti k výuce. Nově obecní radnice přešla do majetku Obecní spořitelny. Třídy na radnici nebyly umístěny zcela vhodně, proto bylo potřeba budovu upravit. V rámci rekonstrukce bylo přistavěno jedno patro, do kterého byly přemístěny obě třídy. Aby žáci do tříd nemuseli chodit z náměstí, byla vybudována chodba z druhého patra školy přes přírodopisný kabinet do nově vzniklých tříd v budově Obecní spořitelny. Počátkem listopadu roku 1935 byla rekonstrukce dokončena. Poté bylo nutné nechat místnosti vysušit. Na dobu, kdy se místnosti nedaly používat, byla jedna třída umístěna do tělocvičny. Pro druhou třídu se nenašel vhodný prostor, proto se učila ve feriální dni ostatních pěti tříd. Kolaudace proběhla 10. 12. 1935. Výnosem okresního úřadu v Litovli ze dne 16. 12. 1935 bylo dáno povolení k užívání místností.⁷⁵

V roce 1935 odešel do penze ředitel měšťanské školy Bohumil Burian. Žádost k odchodu do důchodu předložil zemské školní radě dne 31. 8. 1935. Z funkce odešel 1. října 1935. Školu vedl jedenáct let. Od zemské školní rady a okresního školního výboru byl pochválen za úspěšné vedení. Do funkce prozatímního ředitele byl nově pověřen Bohuslav Mrákava.⁷⁶

Po čtyřleté přestávce byl opět zřízen jednorozční učební kurz. Kvůli tomu byl přijat další učitel. Jeho přijetí bylo schváleno zemskou školní radou. Náklady na tohoto učitele hradila místní školní rada, která vybírala od žáků navštěvujících kurz poplatek 250 korun.⁷⁷

Ve školním roce 1937/38 došlo k úpravě školních prostorů a koupi nového nábytku. Místní školní rada pronajala za roční poplatek 500 korun vedlejší místnost v budově mateřské školy. Místnost se propojila se školní kuchyní otevřeným vchodem. Nová místnost sloužila jako jídelna. Podlaha v tělocvičně byla shnilá a navlhlá, proto byla položena nová. Stěny tělocvičny

⁷² Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁷³ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁷⁶ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁷⁷ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

byly zaizolovány. Oprava stála 14 000 korun. Uskutečnil ji stavitele Petr Kočír. Nové vybavení bylo zakoupeno do kreslírny, celkem 29 stolů a 58 židlí.⁷⁸

V závislosti na počtu žáků se měnil počet tříd. Škola měla kapacitu třech tříd, ale většinou musela každý rok zřizovat při nějaké třídě prozatímní pobočku. Otevření pobočky bylo podmíněno souhlasem zemské školní rady. V souvislosti s počtem tříd se často měnilo uspořádání učitelského sboru. Změny v učitelském sboru zároveň souvisely i s odchody učitelů do jiných například okolních škol nebo s onemocněním.⁷⁹

V průběhu těchto let se žáci účastnili sociálních a kulturních aktivit. Pořádali sbírky na ČSČK, Sirotky po legionářích, České srdce, Dětský den, kovový poklad, pro zemskou péči o mládež, Mrzáčky ad. Každoročně byly pořádány oslavy v den narozenin a jmenin T. G. Masaryka, narozenin J. A. Komenského, Den matek a národního svátku 28. října. Ve škole se odehrávaly výstavy žákovských prací nebo divadelní hry, na kterých se vybíralo dobrovolné vstupné.⁸⁰

Žáci se svými učiteli navštívili spoustu, jak okolních, tak i vzdálenějších míst. Navštívili například: Radhošť, Cimburk, Perštýn, Brno, Bouzov, Prachovské skály, Prahu, Priešťany, Bratislavu, Lednici. Kromě výletů si pro žáky učitelé každoročně připravovali naučné vycházky. Mohli vidět přírodní či historické památky, ale navštěvovali i provozy nebo výstavy. Výčet některých míst: Prostějov, přehrada Plumlov, Usobrnno, Lipník, Helfštýn, zvěřinec Kludského v Prostějově, elektrotechnická kočovná výstava v Zemské hospodářské zimní škole, Praha, průmyslové závody v Litovli, Bratislava, Děvín a Lednice, Brno Boskovice, Mladečské jeskyně, obchody (zde si žáci prohlédli například hliníkové, skleněné, porcelánové, emailové nádoby), výstava soudobé kultury v Brně. atd.⁸¹

Ve škole se konaly i různé přednášky. V pozdějších letech probíhaly přednášky se světelnými obrazy a pouštěly se i poučné filmy.⁸²

Učitelé pracovali v různých vzdělávacích, humanitních, okrašlovacích, turistických a tělovýchovných spolcích. Zároveň učitelský sbor měšťanské školy působil na ostatních zdejších školách. Sami učitelé si doplňovali vzdělání, v případech delších kurzů dostávali v práci volno.⁸³

⁷⁸ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁷⁹ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁸⁰ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁸¹ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁸² Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁸³ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

5.2 Měšťanská škola v letech 1938–1945

Ve školním roce 1938/39 byla smíšená měšťanská škola přeměněna na smíšenou újezdní měšťanskou školu. „*Výnosem o. š. v. v Litovli bylo místní školní radě oznámeno, (2/8. 1938 č. 1666 výn. o. š. v. v Litovli) že podle výnosu ministerstva školství a národní osvěty ze dne 19. května 1938, čís. 69.030 I/2 zřídil pan ministr školství a nár. osvěty v dohodě s ministrem financí dle ustanovení §6 zákona ze dne 20. prosince 1935, čís. 233 Sb. z. a n. s platností od 1. září 1938 obvod pro měšťanskou školu v Konici z území těchto místních obcí: Konice, Březsko, Budětsko, Dzbel, Jesenec, Křemenec, Ladín, Ochoz, Ponikev, Štarnov.*“⁸⁴ Tyto obce tvořily újezd, který spadal pod újezdní měšťanskou školu v Konici. Z důvodu, že škola byla přeměněna na újezdní měšťanskou školu musela se zřídit i újezdní školní rada. Ustavující schůze proběhla 30. 10. 1938. Byl na ní přítomen okresní školní inspektor.⁸⁵

V průběhu měsíce října přibýlo do konické školy 34 žáků. Důvodem bylo postoupení sudetského území říši a zrušení státní měšťanské školy v Chornicích. Bylo potřeba zřídit dvě nové pobočky při I. a II. třídě. Nově měla škola místo sedmi tříd devět.⁸⁶

Kvůli malému počtu místností školní budova nedostačovala. Původně byla navržena pro tři třídy. Proto byly pro výuku využívány další prostory, jako kreslárna, dvě místnosti v budově okresní spořitelny, jedna místnost v zasedacím sále na radnici a jedna místnost v budově hospodářské družiny. Navzdory těmto opatřením bylo nutné, aby se jedna třída vyučovala ve feriální dny ostatních tříd. Újezdní školní rada sice nechala navrhnout plány na novou školní budovu, ale kvůli zákazu nových staveb nebylo možné její výstavbou realizovat. Přesto stávající školní budova potřebovala alespoň nové podlahy.⁸⁷

Od počátku školního roku měly na školu vliv politické události, které se šířily tiskem a rozhlasem. Jak učitelé, tak i starší žáci byli ve stresu. Z důvodu mobilizace československé armády, která byla vyhlášena v pátek 23. 9. kolem 22 hodiny rozhlasem, nastoupili ještě téže noci ke službě ve zbraní záložní důstojníci. Jednalo se o dva odborné učitele, Václava Čapka a Bohumíra Švába. Dále o katechetu římskokatolického náboženství, Františka Pitruna a duchovního církve československé, Bohumila Pavlíčka.⁸⁸

⁸⁴ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁸⁵ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁸⁶ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁸⁷ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁸⁸ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

Následně přišlo rozhodnutí o postoupení sudetského území Německu. Vojsko procházelo Konicí a zůstalo zde až do Vánoc. Část vojska byla ubytovaná v tělocvičně školy. Hranice obce Konice byly na katastru vytlačeny v lednu 1939. Hranice je od nádraží vzdálená asi 300 m.⁸⁹

Dne 15. března 1939 byl zřízen Protektorát Čechy a Morava, což pro školu znamenalo několik změn. Škola obdržela několik úředních výnosů souvisejících se změnou výuky. Změny nastaly i v učitelském sboru. Někteří učitelé byli přeloženi, jiní zase přiděleni.⁹⁰

Ve školním roce 1941/42 trvaly vánoční prázdniny až do 4. března 1942, protože byl nedostatek paliva. Žáci docházeli do školy jednou týdně pro domácí úkoly. V témže roce byly do ředitelny, sborovny a jedné třídy zakoupena nová kamna.⁹¹

Ve školním roce 1944/45 bylo pravidelné vyučování ukončeno 20. 12., z důvodu nedostatku uhlí. V lednu, únoru a březnu docházeli žáci jednou týdně do školy pro domácí úkoly. V dubnu se vyučovalo od 5. do 28. Poté bylo vyučování přerušeno kvůli válečným událostem. Pravidelné vyučování opět začalo 28.5.⁹²

Československý červený kříž vykonával svou činnost i v průběhu války. Všichni žáci byli jeho členy. Jako v předchozích letech se staral o zdravotní stav žáků, nyní nechal všechny žáky pojistit proti úrazu. Pozornost byla věnována i péči o chrup a zrak. ČSČK pořádal sbírky. Například sbírku pro uprchlíky, kde se vybralo 109 kusů šatstva, prádla a obuvi, 20 kilo mouky a 7640 korun. Dorost pořídil dvacet nových loutek pro loutkové divadlo.⁹³

V období války se škola společně se spolky působícími v Konici sociálně starala o žáky. V zimních měsících se postarali o ošacení několika žáků. Rodičovské sdružení spolu s ČSČK zřídilo stravovací stanici pro přespolní žáky. Vařilo se vždy v zimních měsících. O vaření se starala paní školníková, pomáhaly ji členky ČSČK a maminky z rodičovského sdružení. Denně bylo v průměru rozdáno 130 porcí polévky. Někdy žáci dostávali i kakao nebo bílou kávu.⁹⁴

Hlavním vyučovacím předmětem se stal německý jazyk. Vyučoval se 8 hodin týdně, český jazyk pouze 4 hodiny týdně. Třídy nad 35 žáků byly na hodiny němčiny rozděleny na dvě skupiny. Učitelé byli povinni absolvovat zkoušky z německého jazyka a účastnit se kurzů. Navzdory veškerému nátlaku nebyly výsledky z německého jazyka ucházející. Učitelé většinu předpisů sabotovali a nesnažili se žáky naučit německému jazyku.⁹⁵

⁸⁹ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁹⁰ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁹¹ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁹² Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁹³ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁹⁴ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁹⁵ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

Veškerá administrativní činnost ve škole mohla probíhat pouze v německém jazyce. Text Věstníku ministerstva školství byl německo-český. Přípisy, které posílala školní úřadovna v Litovli taktéž. Ve středy měla být úřední řeči na zdejší škole jen němčina, ale to nakonec nebylo realizováno. Také byl sabotován vyžadovaný německý pozdrav – zvedání pravice.⁹⁶

Nesmělo se mluvit o českém písemnictví ani o dějinách. V žákovských knihovnách byly napřed zabaveny nejlepší knihy, poté byly zavřeny úplně. V hodinách českého jazyka se musely číst časopisy, které měly vést k „říšskému myšlení“. V konické škole to byl časopis Mladý svět. Přesto se potají četly knihy, které byly zakázány. Jednalo se o díla od Jiráska, Čapka, Masaryka či Palackého.⁹⁷

Ve škole musely být umístěny obrazy Adolfa Hitlera a prezidenta Emila Háchy. Na chodbách byly též umístěny obrazy z bojišť a fotografie německých autorů a hudebních skladatelů. Z donucení se ve škole konaly oslavy zřízení protektorátu, narozenin A. Hitlera a narozenin E. Háchy.⁹⁸

Většina učebnic používaných na českých školách byla zakázána. Studijní materiály byly hromadně odesílány do Litovle ke zničení. Rovněž obrazy prezidentů T. G. Masaryka a E. Beneše. Také byly zničeny pomůcky k výuce zeměpisu a dějepisu. České nápisy byly nahrazeny za německé nebo německo-české. Nikde nesmělo zůstat jméno Státního nakladatelství. Učitelé byli trestáni i když v seznamu pomůcek nebo úředních spisech zapomněli zkratku Kč.⁹⁹

Učitelé dějepisu se museli účastnit přeškolovacího kurzu v Litovli, na kterém si vyslechli přednášky z německých dějin. V lednu 1942 bylo vyučování dějepisu úplně zastaveno. Stejně tak výuka občanské nauky.¹⁰⁰

Ovlivněno bylo i vyučování zeměpisu. Žáci se směli učit pouze o Německé říši a Protektorátu Čechy a Morava. Veškeré zeměpisné názvy se musely uvádět pouze německy a nesměly se překládat. Na základě toho byly kontrolovány i žákovské poznámky ze zeměpisu. V hodinách zpěvu museli žáci zpívat německé písně a hymny.¹⁰¹

Školní docházka v období války byla velmi nepravdělná, hlavně v posledních letech války. Žáci byli nuceni ke sběru odpadových hmot: kostí, železa, papíru, skla, textilií, kůžiček, gum, barevných kovů. Na podzim sbírali šípky a kaštany, od jara do zimy léčivé byliny. Kvůli

⁹⁶ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁹⁷ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁹⁸ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

⁹⁹ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹⁰⁰ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹⁰¹ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

naprostému nedostatku uhlí byly prodlouženy vánoční prázdniny.¹⁰² „29. dubna 1945 byla bombardována Tyršova ulice našeho městečka. Poněvadž fronta se velmi přiblížila, bylo vyučování úplně zastaveno. Pak už následovaly vzrušující květné dny našeho osvobození.“¹⁰³

Poté Konicí procházela poražená německá armáda. Školní budova se na několik dní stala německým lazaretem. Zemřelo tu několik vojáků, jejich počet není jasný. Hned za Němci postupovala vítězná rudá armáda. Občané ji nadšeně vítali. Několik dní byla ubytovaná ve škole. Po jejich odchodu byla škola důkladně vyčištěna. Vyučování bylo opět zahájeno 28. května 1945, v den výročí 61. narozenin prezidenta E. Beneše. Slavnostní projev měl odborný učitel Vilém Klemsa, zmínil zásluhy prezidenta Beneše o náš národ.¹⁰⁴

Po osvobození byla zrušena výuka německého jazyka. Začal se vyučovat jazyk ruský, dějepis a literární historie. Ze školy byly odstraněny všechny dvojjazyčné zápisy a obrazy. Záměrem učitelů bylo napravit vše, co žáky v období nesvobody ovlivnilo.¹⁰⁵

V posledních měsících školního roku 1944/45 nastaly velké změny v učitelském sboru. Do osvobozeného pohraničí odcházely učitelské síly z vnitrozemí. Odchod učitelů měl za následek jejich nedostatek, a proto bylo nutné omezit vyučování tělocviku, krasopisu, zpěvu a ručních prací. Novým ředitelem se dne 15. června stal Vilém Klemsa. Předtím na jeho místě byl Karel Schmidtmayer.¹⁰⁶

¹⁰² Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹⁰³ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹⁰⁴ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹⁰⁵ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹⁰⁶ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

5.3 Osobnost Bohuslava Mrákavy a II. světová válka

Bohuslav Mrákava se narodil 1. listopadu 1886 v Malenách. Vystudoval učitelský ústav v Kroměříži, kde roku 1907 odmaturoval. Poté působil jako zastupující učitel v Hrochově. V roce 1909 složil zkoušku způsobilosti pro učitelské povolání. Následně působil v Blážově, v Budětsku, v Ladíně a v Čuníně. V roce 1919 přešel do konické školy a v letech 1936–1942 zde působil jako ředitel měšťanské školy.^{107,108}

„Byl velmi aktivní ve veřejném životě, například když byl v Konici 30. října 1918 ustanoven okresní národní výbor, stal se jeho členem. Dále byl ve 30. letech konickým radním, v květnu 1937 byl zakládajícím členem a prvním předsedou Obce přátel legionářů v Konici, pracoval jako místostarosta Sokola v Konici, dále v okresním osvětovém sboru, okresní učitelské jednotě i v jiných spolcích. Mimoto se věnoval botanice a přírodopisu, což byl jeho obor i ve škole, kde ale také vyučoval tělesnou výchovu, chlapecké ruční práce, v některých školních letech i matematiku nebo zpěv ad.“¹⁰⁹

V období okupace byl Bohuslav Mrákava členem podzemní organizace Národního výboru v Litovli. Měl zprostředkovat styk s osobami z konického soudního okresu, které by se ujaly organizování politického i vojenského odboje. Začal být pronásledovaný 23. března 1942. Tou dobou působil v měšťanské škole v Mohelně jako odborný učitel. Následně byl penzionován.¹¹⁰

Odhalen a zatčen byl 4. srpna 1944 v Konici. Následně prošel věznicemi v Olomouci, Brně a Vratislavi. Soud se konal 17. ledna 1945, kde byl obviněn z velezrady a odsouzen k smrti. Poprava byla vykonána 24. ledna 1945 ve Vratislavi. Prezidentem republiky dr. Edvardem Benešem mu byl udělen československý válečný kříž in memoriam za bojové zásluhy.¹¹¹

¹⁰⁷ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹⁰⁸ SPOLEK PRO VOJENSKÁ PIETNÍ MÍSTA (bez data). Pamětní deska Bohuslav Mrákava. *Vets.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.vets.cz/vpm/mista/obec/3361-konice/Tyrsova/>

¹⁰⁹ Tamtéž.

¹¹⁰ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹¹¹ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

5.4 Ředitelé měšťanské školy v období 1918–1945

Heřman Polák byl ředitelem do roku 1924.

Bohumil Burian, nar. 4. 8. 1875 v Ochozi jako syn tamního řídícího učitele. Studoval na obecné škole ve Hvozdečku, poté na nižším gymnáziu v Rychnově nad Kněžnou. Učitelský ústav vystudoval v Brně. Po maturitě roku 1894 nastoupil na místo podučitele v Bouzově, poté roku 1895 do Přerova, kde byl výpomocným učitelem. Roku 1900 přešel do Konice. Napřed působil jako učitel na měšťanské škole a od roku 1924 se stal ředitelem. Ředitelem byl do roku 1935, kdy odešel na odpočinek.¹¹²

Bohuslav Mrákava, ředitelem mezi lety 1936–1942 (viz předchozí podkapitola).

Karel Schmidtmayer, ředitelem mezi lety 1942–1945.

¹¹² *Zpravodaj Konice* [online]. Konice: MěKS, 6/2010. [Cit. k 14. 3. 2024]

6 Stručný vývoj školství v českých zemích mezi lety 1945–89

Po II. světové válce a konci okupace došlo k rozvoji veřejného života, ale také školství. Základním dokumentem, který udával zásady pro rozvoj budoucí politiky, byl Košický vládní program. Program byl vypracovaný moskevským vedením KSČ a vyhlášený dne 5. dubna 1945. Dával směrnice vnitřní politice nové vlády a obsahoval úkoly přispívající k dokončení vojenské porážky nacismu. Byly zřizovány nové orgány státní moci, jako například národní výbory. V souladu s tímto programem byla přijata opatření na odstranění fašismu a potrestání nacistů a kolaborantů. Zároveň byla vyhlášena demokratizace vzdělání, vědy a kultury. Snaha byla kladena na modernizaci a rozvoj školství (Veselá, 1992, s. 132).

Hlavním cílem po osvobození bylo co nejdříve zahájit vyučování. Stav školních budov ale nebyl dobrý, mnoho bylo zničených nebo vážně poškozených. V některých školách chybělo vybavení. Přes všechny překážky se školství díky zapojení veřejnosti, školních pracovníků a národních výborů dávalo rychle do pořádku. Již týden po okupaci se mohlo začít s výukou ve školách městských, středních a obecných. Na některých místech probíhalo vyučování v provizorních podmínkách. Největší újmou prošly školy v pohraničních oblastech, ale i tam se postupně začaly otevírat zrušené školy. Vysoké školy zahájily vyučování 1. června. (Veselá, 1992, s. 132).

Na základě Košického vládního programu začali školní pracovníci odstraňovat veškeré nacistické zásahy, které se podepsaly v práci a obsahu škol. Došlo ke zrušení všech předpisů vydaných po 30. září 1938, které neodpovídaly novým poměrům. Taktéž byli propuštěni pracovníci, kteří se dopustili vlastizrady. Naopak se do škol vraceli učitelé, kteří byli po dobu okupace perzekvováni. Byly revidovány učebnice a učební pomůcky. Školy obecné i měšťanské pracovaly podle osnov z předválečného období (Veselá, 1992, s. 133).

V českých zemích rychle narostl počet nových škol. Tehdejší ministr školství a osvěty, Zdeněk Nejedlý, uvedl dne 10. ledna 1946 ve svém proslovu v kulturním výboru Prozatímního národního výboru shromáždění následující počty. Bylo otevřeno 1082 mateřských škol, celkem jich fungovalo 2003. Obecných škol 1758, což bylo o 167 více než ve šk. roce 1938/39. Měšťanských škol 321 oproti šk. roku 1938/39, kdy jich bylo 220 (Veselá, 1992, s. 134).

Dalším cílem bylo vybudovat na základě Košického vládního programu základy pro novou školskou soustavu, která by odpovídala současným potřebám. Byly vydány nové učební plány a osnovy. Taktéž byla víceméně uskutečňována devítiletá školní docházka. Upraveno bylo i vysokoškolské vzdělání pro učitele a nově se zřizovaly u všech univerzit pedagogické fakulty (Veselá, 1992, s. 134) (Štverák, 1983, s. 356).

V únoru 1948 vešel v platnost zákon, který dával vzniku v historii první jednotné státní školské soustavě v Československu. Díky tomuto zákonu došlo k zestátnění škol a k definitivnímu odstranění vlivu církve na školství. Oficiálně je zavedena devítiletá školní docházka a právo na vzdělání pro všechny. Na základě tohoto zákona byla škola rozdělena na tři stupně. Prvním stupněm byla škola národní s pěti ročníky, druhým škola čtyřletá střední a třetím školy povinné a výběrové. Do jednotného školského systému se řadily i mateřské školy pro děti od tří do šesti let (Štverák, 1983, s. 358).

Změna nastala v roce 1953, kdy byl vydán další zákon, který rušil devítiletou školní docházku. Byla nahrazena opět osmiletou (Štverák, 1983, s. 359).

V roce 1960 vyšel další zákon, který upravoval jednotnou školskou soustavu. Nyní na sebe měly plynule navazovat jednotlivé stupně a druhy škol. Systém tvořily jesle a mateřské školy, základní devítileté školy pro děti od 6 do 15 let, střední a vyšší školy, poté popřípadě vysoké školy. Byly zavedeny družiny a školští pracovníci si mohli rozšiřovat své vzdělání. Žáci i zaměstnanci škol mohli navštěvovat lidové školy umění nebo jazyků. Taktéž zákon zavádí opět devítiletou školní docházku (Štverák, 1983, s. 360-361).

V roce 1973 proběhlo zasedání ÚV KSČ, na jehož základě byl vypracována a vydán dokument s názvem Další rozvoj československé výchovně vzdělávací soustavy. Jednalo se o dlouhodobý program, který zahrnoval modernizaci a zvýšení demokratizace ve školství (Štverák, 1983, s. 364).

Další změna v délce povinné školní docházky nastala v roce 1984. Toho roku byl přijat federálním shromážděním ČSSR zákon, který zavedl desetiletou školní docházku (Somr, 1987, s. 314).

7 Historie školství v Konici mezi lety 1945–1989

Po konci války došlo ve šk. roce 1945–46 k přechodu žáků z obecných škol zpět do měšťanských. Byli to žáci ze 6., 7., a 8. ročníků, kteří v době okupace museli na základě nacistických předpisů navštěvovat pouze obecnou školu. V případě, že by všichni žáci nastoupili do zdejší měšťanské školy vzrostl by počet žáků z 303 na více jak 460. Tudíž byly zřízeny dvě pobočky bouzovské měšťanské školy – v Bohuslavicích a v Luké. Z toho důvodu k navýšení počtu žáků nedošlo a konickou měšťanskou školu navštěvovalo 303 žáků. Škola měla celkem osm tříd – pět postupných tříd a tři prozatímní pobočky. Čtyři třídy byly umístěny v hlavní budově, dvě v budově spořitelny a dvě v budově na Příhonech.¹¹³

Konická škola byla spádovou pro obce Konice, Čunín, Křemenec, Ladín, Březsko, Klužínek, Ponikev, Budětsko, Dzbel, Jesenec, Štarnov a Runárov.¹¹⁴

Následky války se na místní škole podepsaly. V prvních letech po konci okupace škola trpěla častými změnami v učitelském sboru a nedostatkem učebnic. Taktéž nedostačujícími znalostmi žáků z obecných škol, což se učitelé snažili napravit. Největší důraz byl kladen na doplnění vědomostí z českého jazyka, zeměpisu a dějepisu. Značně se projevovala poválečná únava. Problémem bylo i časté konání různých slavností, které narušovaly výuku. V průměru se ročně konalo kolem 10–15 oslav.¹¹⁵

Dne 28. 10. 1945 se konala slavnost, při které žáci na náměstí zasadili lípu Svobody. Lípa byla zasazena na stejné místo, kde stála původní, která byla zničena. Slavnosti se zúčastnili všichni místní občané.¹¹⁶

Ve šk. roce 1946/47 dne 8. září újezdní školní rada rozhodla o stavbě nové školní budovy a započetí přípravných prací. Zemská školní rada v Brně vydala 11. srpna 1947 potvrzení o nutnosti stavby nové školní budovy. Současně potvrdila, že stavba je zařazena do operativního plánu pro rok 1948. Na přípravné práce pro rok 1947 vyčlenila újezdní školní rada v Konici obnos 210 000 Kč. Dne 2. května si školu prohlédl zemský inspektor a potvrdil, že je potřeba postavit pro měšťanskou školu novou budovu. Byl zajištěn i pozemek mezi Ovčárnou a Cihelnou. Stavba sice byla zařazena Zemskou školní radou v Brně do plánu na rok 1948, ale z důvodu naléhavějších úkolů ke stavbě v první pětiletce nedošlo. Nakonec škola nebyla vybudována vůbec.¹¹⁷

¹¹³ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹¹⁴ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹¹⁵ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹¹⁶ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹¹⁷ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

Na základě zákona o jednotné škole, který dne 21. dubna 1948 odhlasovalo Národní shromáždění v Praze se z měšťanské školy v Konici stala povinná střední škola pro všechny žáky ve věku od 11 do 15 let.¹¹⁸

„1. září 1948 začala psát česká a slovenská škola úplně nový list české školní historie. Od toho dne uskutečnil se dávný sen českých pedagogů– jednotná škola. Platí slova Komenského: „Nejen dítky bohatých a vznešených lidí, nýbrž všechny stejně.““¹¹⁹

Nejzásadnější změny nastaly ve škole 2. stupně, úplně nové střední škole. Učebními osnovami byl škole stanoven cíl vychovat děti pro socialistickou společnost.¹²⁰

Téhož roku bylo oslaveno 50 let trvání školy. V rámci oslav byl připraven kulturní program, kterého součástí bylo i divadlo, karneval s průvodem nebo žákovská veselice na hřišti. Děti dostaly koláče, cukroví, uzenky a sodovky. Za těch 50 let prošlo školou celkem 2800 školáků a působilo na ni až 80 učitelů a učitelek. Původně byly zamýšleny větší oslavy, při nichž mělo dojít k položení základního kamene nové školní budovy.¹²¹

Ve školní budově bylo ve šk. roce 1948/49 s pomocí žáků zavedeno rozhlasové zařízení.¹²²

Ve školním roce 1949/50 byl dne 18. dubna na místní škole ustaven první oddíl Pionýra. Jeho činnost byla soustředěna především na zájmové kroužky. Kroužky vedli učitelé, ale i žáci. Děti navštěvovaly například kroužek recitační, pěvecký, technický, mičurinský, modelářský nebo tělovýchovný. Taktéž mělo dne 23. října ustanovující schůzi Sdružení rodičů a přátel školy (SRPŠ). Zúčastnilo se jí 60 rodičů.¹²³

Od 1. prosince 1951 byla pro žáky národní a střední školy v budově zámku zřízena družina mládeže. Sloužila pro děti, jejichž rodiče byli v zaměstnání. Děti se v družině i stravovaly.¹²⁴

V průběhu školních let žáci sbírali odpadové hmoty (láhve, papír, textilie a také šípky), za které na podle hmotnosti dostali peníze. Rovněž se účastnili různých brigád – kopání brambor, chmelová brigáda, lesní brigáda, úpravy hřiště atd.¹²⁵

¹¹⁸ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹¹⁹ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹²⁰ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹²¹ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹²² Tamtéž.

¹²³ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹²⁴ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹²⁵ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

7.1 Přejmenování školy na Střední osmiletou školu

Ve školním roce 1953/54 nastaly na konické škole změny. Dne 24. dubna 1954 schválilo Národní shromáždění nový školský zákon, díky kterému došlo ke změnám ve školské soustavě a k realizaci opravdu jednotné školy. Podle nového školského zákona je školní docházka osmiletá. Nyní žáci v Konici navštěvovali novou Střední osmiletou školu, která vznikla sloučením pětitřídní národní školy a dosavadní čtyřtřídní střední školy. Ředitelem školy jmenoval ministr školství Viléma Klemsu, zástupcem ředitele Josefa Vybírala.¹²⁶

Škola měla 8 postupných tříd a po jedné pobočce při II., VI., VII. a VIII. třídě. Pro čtrnáctileté žáky byl naposledy zřízen i jednoroční kurz. Celkem škola měla 13 tříd. Čtyři třídy byly umístěny v budově staré školy, dvě třídy na Příhonech, čtyři v budově na náměstí, dvě třídy na radnici a jedna v budově zámku. Školu navštěvovalo 233 chlapců, 218 dívek – celkem 451 dětí.¹²⁷

Školu začaly podporovat patronátní závody po stránce finanční i materiální. Finance sloužily k uskutečňování výletů nebo vybavení školní dílny.¹²⁸

V roce 1955 se žáci konické školy zúčastnili krajské spartakiády v Uničově, která se konala 28. května. Cvičilo 72 žáků. Poté v červnu byla uspořádána místní spartakiáda školy na veřejném cvičišti u koupaliště. Cvičilo přes 400 žáků.¹²⁹

Ve šk. roce 1957/58 se velmi zlepšil prospěch žáků. Důvodem byl lepší výběr základního učiva a jeho rozložení. Pro žáky, kteří potřebovali, bylo zajištěno doučování. Došlo také ke zlepšení kázně. Stoupl i počet žáků v Pionýru, 78 % žáků bylo členy. Žáci v rámci pionýrského oddílu nadále navštěvovali několik kroužků: technický, fotografický, turistický, šachový či tělovýchovný. Všechny kroužky si vedly dobře. Jezdilo se na soutěže, kde se děti umísťovaly na předních příčkách.¹³⁰

Od 1. září 1957 nastoupil do důchodu ředitel školy Vilém Klemsa. Novým ředitelem školy byl ustanoven Josef Vybíral. Za něj na místo zástupce nastoupil Miroslav Kleveta.¹³¹

V témže šk. roce byl do budovy školy na náměstí instalován vodovod. S instalací vypomohlo SRPŠ. Veškeré práce na výkopu byly provedeny brigádníky. Pomohli taktéž žáci vyšších tříd.¹³²

¹²⁶ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹²⁷ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹²⁸ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹²⁹ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹³⁰ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹³¹ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹³² Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

Stále v prostorech zámku fungovala družina pro mládež. Aby mohla být družina rozšířena započalo se v listopadu 1957 se stavbou finských domků v zahradě zámku. Stavba vyšla na 54 800 Kčs.¹³³

Ve šk. roce 1958/59 měla škola osm postupných tříd s pobočkami při I., II., IV., VIII. třídě a dvě pobočky při VII. třídě. Celkem bylo 15 tříd, které navštěvovalo 468 žáků. Třídy byly umístěny v budově č. p. 280 – stará škola, na Příhonech, na náměstí, v budově Jednoty nebo v zámku. Kvůli nedostatku tříd probíhalo vyučování na směny. Týkalo se to mladších žáků II. a IV. tříd. Střídaly se vždy ob týden v budově na Příhonech.¹³⁴

Od října 1958, kdy se pro nedostatek místa započalo s přestavbou budovy na Příhonech, musely všechny třídy z nižšího stupně přejít k vyučování na směny. Střídaly se v místnostech staré školy. Budova školy byla k vyučování otevřena následný rok. Nově zrekonstruovaná škola disponovala šesti třídami, šatnou a sborovnou. Venku ještě nebyla zcela dodělána, finální úprava byla hotova roku 1960. Budova měla novou omítku a nad vchodem sgrafito, které vytvořil pan Flasar z Litovle. Úprava přispěla ke zlepšení vyučování, ale problém s místem nebyl stále zcela vyřešen.¹³⁵

Kromě začátku přestavby byla toho roku zřízena škola pro pracující. Cílem bylo zpřístupnit úplné středoškolské vzdělání všem pracujícím. Výuka probíhala ve večerních hodinách a probíralo se učivo osmileté střední školy. Přihlásilo se 15 zájemců, ale nakonec studium dokončilo pouze šest posluchačů.¹³⁶

Postupně byla vybavována školní dílna, která měla přes 15 pracovišť. Na vybavení přispěl MNV, SRPŠ a patronátní závody. Práce s žáky v dílnách se osvědčila.¹³⁷

7.2 Přejmenování školy na Základní devítiletou školu

Na základě usnesení strany a vlády je ve školním roce 1959/60 postupně zaváděna devítiletá školní docházka. V tomto školním roce byla dobrovolná, povinnou se stala roku 1961. Na zdejší škole byla zřízena 9. třída, takže ze Střední osmileté školy byla nyní Základní devítiletá škola. Navštěvovali ji žáci z Konice i vzdálenějšího okolí, Kladek a Bohuslavic. Na

¹³³ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹³⁴ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹³⁵ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹³⁶ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹³⁷ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

začátku roku byly žákům poprvé rozdány všechny učebnice a učební pomůcky zdarma. Rozhodl tak ÚV KSČ.¹³⁸

Roku 1961 probíhala příprava na stavbu nové školy, kdy se sešla komise složená ze zástupců ONV, MNV a stavební firmy, aby vybrala stavební místo pro novou školu. Bylo dohodnuto, že nová škola bude stát naproti vojenským bytovkám. Opět k samotné stavbě nedošlo.¹³⁹

Ve šk. roce 1961/62 byla nahrazena čtvrtletní klasifikace za půlroční. Tato nová forma známkování umožnila plynulejší chod vyučování v průběhu celého pololetí, což se osvědčilo.¹⁴⁰

V důsledku nepředvídaně tuhé zimy byly ve šk. roce 1962/63 prodlouženy pololetní prázdniny. Započaly dne 20. 1. 1963. Po týdnu je ministerstvo školství prodloužilo o další týden. Vázla doprava uhlí, tudíž vyučovali jen ty školy, které měly dostatek topiva. Na zdejší škole chodili žáci do školy dvakrát týdně, vyučovalo se jen hlavním předmětům. Pravidelné vyučování začalo 3. 3. 1963.¹⁴¹

Od 1. 9. 1963 vešel v platnost nový klasifikační řád. Připouštěl výjimky v postupu žáků do vyšších ročníků. Do vyššího ročníku mohl postoupit žák, který měl nedostatečnou z kteréhokoliv předmětu. Podmínkou bylo rozhodnutí pedagogické rady.¹⁴²

Novým ředitelem školy od šk. roku 1967/68 byl Arnošt Grepl. V roce 1970 onemocněl, tudíž byl na jeho místo dočasně dosazen Radoslav Břeha. Po roce v tomto chodu nakonec odešel Arnošt Grepl do invalidního důchodu a ředitelem byl ustanoven Radoslav Břeha.¹⁴³

Na počátku března roku 1972 byla zrušena správa 1.– 5. postupného ročníku v Runářově, takže byla přidělena pod správu školy konické. V tomto roce je na škole zavedena nová pozice – poradce pro volbu povolání.¹⁴⁴

Ve šk. roce 1971/72 postihl budovu staré školy v Kostelní ulici požár. Zničil stropy v prvních třídách. Příčinou byl zazděný trám v komíně, který vzplanul. Požár byl sice rychle uhašen, ale i tak se v budově nedalo vyučovat. Na přechodnou dobu byly třídy umístěny na zámku, v budově na Příhonech a družině mládeže. Z důvodu nedostatku místností bylo se vyučovalo na směny. Po částečné opravě komínu, bylo možno vyučovat v bývalém bytě ředitele

¹³⁸ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹³⁹ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹⁴⁰ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹⁴¹ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹⁴² Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹⁴³ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹⁴⁴ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

a ve dvou nepoškozených třídách. Komisi, která po tragédii budovu prohlédla, bylo dáno stanovisko, že výuka v nepoškozených místnostech může probíhat pouze po dobu tří let.^{145,146}

Ve šk. roce 1974/75, než se škola přemístila, dostal ředitel školy Radoslav Břeha ke Dni učitelů čestné uznání od rady KNV v Brně za úspěšnou práci v našem školství. Taktéž byl oceněn MěNV v Konici.¹⁴⁷

7.3 Nová budova základní školy

Popudů k výstavbě nové školní budovy bylo několik, ale požár v budově staré školy byl tím posledním. Vzniklou situaci začali řešit stranické a státní orgány na okrese i na kraji. Stavbu vzhledem k okolnostem bylo nutné urychlit. Kvůli špatnému stavu školní budovy v Protivanově hrozilo další oddálení stavby.¹⁴⁸

Plocha ke stavbě byla vybrána u bývalé hospodářské školy. Projekt vypracoval architekt Šrom. Návrhy byly předloženy v únoru 1972 a v červnu 1972 bylo potvrzeno, že výstavba školy proběhne v další pětiletce. Přesto nastaly další komplikace, kvůli kterým hrozilo, že stavba nebude zařazena do výrobního plánu na rok 1973. Vše se vyřešilo po jednání strany, města, ředitele školy a vedoucího tajemníka OV KSČ. Výstavba konické školy byla oficiálně zařazena do výrobního plánu na rok 1973.¹⁴⁹

Po třech letech byla dne 28. srpna 1976 slavnostně otevřena nová školní budova v Tyršově ulici pro 22. třídní základní devítiletou školu. Pro konické školství i občany to byla velká změna, na kterou čekali přes čtyřicet let. Několikrát se měla nová budova stavět, ale vždy z plánu sešlo. Zároveň dne 30. června 1976 došlo k uzavření budovy staré školy.¹⁵⁰

Školní budova měla čtyři pavilony – A, B, C a D. Pavilon A byl vstupní, ve kterém byly umístěny šatny. V pavilonu B se nacházely třídy pro 1.–5. postupný ročník. V pavilonu C byly umístěny třídy pro 6.–9. ročník a odborné učebny pro výuku kreslení, přírodopisu, chemie, fyziky, jazyků. Dále knihovna, ředitelna, kanceláře, cvičná kuchyně, zubní ambulance a lékařská vyšetřovna. Dvě tělocvičny, jídelna, kuchyně, dílny, kotelná a školní družina se nacházely v posledním pavilonu D.¹⁵¹

¹⁴⁵ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹⁴⁶ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁴⁷ Kronika měšťanské školy, 1899–1976, nestr.

¹⁴⁸ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁴⁹ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁵⁰ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁵¹ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

Po otevření školy probíhaly nadále stavební práce ve venkovních prostorách. Ke škole byly postaveny chodníky a přístupové komunikace. Taktéž se na pozemcích budoval skleník a sportovní areál.¹⁵²

¹⁵² Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

7.4 Otevření a přejmenování školy na 22. třídní základní školu v Konici

Školní rok 1976/77 započal v nové školní budově. Škola nyní nesla název 22. třídní základní škola v Konici. Do školy nastoupilo 695 žáků. Nárůst byl způsoben zrušením několika škol v okolních vesnicích. Na ZDŠ v Konici bylo devět postupných ročníků a celkem 22 tříd. Průměrný počet žáků v jedné třídě byl 33. Hned v pozdějších letech došlo k velkému nárůstu počtu studentů, takže se kmenové třídy umísťovaly do odborných učeben.¹⁵³

Po otevření nové školy zde byl zaveden celodenní výchovný systém. Cílem bylo děti zabavit po vyučování a nabídnout jim, co nejvíce zájmových kroužků. Vedením byli pověřeni učitelé a vychovatelé. Na organizaci se podílel školní klub a družina. V rámci CVS probíhaly na škole také konzultační hodiny k jednotlivým předmětům. V prvním roce na škole fungovalo 24 kroužků, ale škola nebyla spokojena s počtem dětí, které je navštěvovaly. V pozdějších letech se činnost zlepšila a přibýlo kroužků. Již ve školním roce 1978/79 navštěvovalo 398 žáků zájmové kroužky, kdy se zúčastnili 178 různých sportovních či kulturních akcí.¹⁵⁴

Od školního roku 1980/81 byla na konické škole zavedena vyrovnávací třída. Třída fungovala u prvního ročníku. Děti do ní byly umístěny na základě návrhu pedagogicko-psychologické poradny. Škola o zřízení vyrovnávací třídy žádala již v dřívějších letech, protože dosud třída tohoto typu byla pouze v 20 km vzdáleném Prostějově.¹⁵⁵

Ve šk. roce 1981/82 ukončil funkci ředitele Radoslav Břeha. Protože mu do důchodu zbýval ještě rok, šel vypomáhat na první stupeň ZDŠ v Konici. Novou ředitelkou se stala Jaroslava Krčová, dlouholetá zástupkyně školy. Na místo zástupce byl umístěn Josef Hajkr.¹⁵⁶

V roce 1982 byla převedena budova školy na náměstí do vlastnictví Státního statku Brodek u Konice (Kučerová, 2017, s. 44).

Ve šk. roce 1982/83 nebyla škola již devítitřídní, ale měla pouze osm postupných ročníků. Na škole byla vybudována nová odborná učebna pro výuku hudební výchovy. Byla umístěna do prostor čítárny, která byla přesunuta do místnosti vedle školního klubu. Došlo k propojení školního klubu s čítárnou, což žákům umožňovalo využívání knihovny i v odpoledních hodinách.¹⁵⁷

V témže roce se začalo vyučovat podle nové koncepce. Inovativní koncept výchovy a výuky kladl zvýšené požadavky jak na učitele, tak na žáky. Základem bylo promyšlené

¹⁵³ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁵⁴ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁵⁵ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁵⁶ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁵⁷ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

a plánovité působení na žáky. Pro zvýšení atraktivity hodiny využívali učitelé různé technologické pomůcky jako televizory, magnetofony, gramofony, promítací přístroje a zpětné projektoři. Práce v odborných učebnách, sportovištích a na dopravním hřišti byla úspěšná. Taktéž se osvědčily konzultační hodiny pro doplnění učiva.¹⁵⁸

Za dobrou práci žáků a učitelů byl škole při příležitosti 35. výročí únorového vítězství ministerstvem školství ČSR propůjčen čestný název: Základní škola Vítězného února v Konici. K předání titulu došlo 21. února 1982 ve vyzdobených tělocvičnách školy za účasti zástupců KSČ, lidosprávy, pionýrů a zaměstnanců škol a patronátních závodů.¹⁵⁹

Ve školním roce 1983/84 došlo ke změnám ve školních osnovách a učebnicích. I když byly osnovy náročné, na zdejší škole byly zcela splněny.¹⁶⁰

Ve školním roce 1986/87 bylo v budově školy provedeno několik změn. Byla vybudována nová místnost pro školní knihovnu, propojeny místnosti školního klubu a vybaveny novým nábytkem. Byla přebudována místnost bývalé sborovny na síň tradic. Došlo k přestavbě učebny fyziky a začala se budovat matematická třída. Velkým problémem bylo, že do školy začalo zatékat, a to do všech pavilonů. Celková oprava trvala několik měsíců.¹⁶¹

K 1. 9. 1988 se novým ředitelem školy stal Josef Hajkr, který doposud byl zástupcem školy. Na místo zástupce po něm nastoupila Věra Grygová, dosavadní učitelka na 2. stupni.

Ve školním roce 1988/89 došlo ve škole k modernizaci. Byla vytvořena učebna elektronizace a výpočetní techniky, do které bylo dodáno několik počítačů. Kapacita školy byla nastavena na 660 žáků. Z důvodu jejího překročení asi o ¼ se vedení školy snažilo zlepšovat pracovní podmínky a pro výuku bylo budováno 1. patro pavilonu B.¹⁶²

¹⁵⁸ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁵⁹ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁶⁰ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁶¹ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁶² Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

7.5 Ředitelé školy v období 1945–1989

Vilém Klemsa, nar. 18. 3. 1897. V konické škole působil od roku 1919 a ředitelem byl od 15. 6. 1945. Občas publikoval vlastivědné články. Zemřel 6. 4. 1969.¹⁶³

Josef Vybíral byl ředitelem konické školy mezi 1957–1967, poté přešel na školu do Runářova, kde byl taktéž ředitelem.¹⁶⁴

Arnošt Grepl byl ředitelem od roku 1967 do roku 1970.

Radoslav Břeha byl ředitelem mezi lety 1970–1982. Na škole působil jako učitel od 1. září 1965.¹⁶⁵

Jaroslava Krčová do školy na místo učitelky nastoupila 1. března 1952. Byla zástupkyní ředitele od roku 1964 až do roku 1982, poté nastoupila na místo ředitelky. Ředitelkou školy byla do roku 1988.^{166,167}

Josef Hajkr (1988–1990) ve škole učil od roku 1960, poté se od roku 1982 stal zástupcem. Na pozici ředitele působil mezi lety 1988–1990.¹⁶⁸

¹⁶³ *Zpravodaj Konice* [online]. Konice: MěKS, 6/2010. [Cit. k 14. 3. 2024]

¹⁶⁴ *Kronika měšťanské školy, 1899–1976*, nestr.

¹⁶⁵ *Kronika měšťanské školy, 1899–1976*, nestr.

¹⁶⁶ Tamtéž.

¹⁶⁷ *Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003*, nestr.

¹⁶⁸ *Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003*, nestr.

8 Vývoj školství v českých zemích od roku 1989 po současnost

V období po listopadu 1989 a pádu komunistického režimu došlo v českém školství k významným změnám. Nastalo období demokratizace a decentralizace školství. Před rokem 1989 byl systém řízení a správy školství velmi centralizován. Vzdělávací politiku a obsah vzdělávání určovalo buď vedení komunistické strany přímo nebo prostřednictvím ministerstev. Mateřské a základní školy byly podřízeny okresním národním výborům, zatímco střední školy spadaly pod krajské národní výbory. Po roce 1989 dochází k decentralizaci. Vyšel zákon č. 564/1990 Sb., díky kterému došlo k přesunu správních pravomocí z okresních a krajských národních výborů na ministerstvo školství. Taktéž dával vzniku školským úřadům, které byly prostředním orgánem pro správu školství. Novelou tohoto zákona v červnu 1995 byly zřízeny rady školy. Současně byla rozdělena základní škola na pětiletý první stupeň a čtyřletý druhý stupeň.¹⁶⁹

Začaly vznikat soukromé a církevní školy, čímž skončil monopol státních škol. Byly k dispozici nové učebnice, obory a didaktické metody. Došlo k úpravě řízení škol po stránce správní, ekonomické a pedagogické. Taktéž se rozšířily pravomoci ředitelů. Ve školním roce 1996/97 byla ustanovena devítiletá školní docházka.¹⁷⁰

Reforma veřejné správy v roce 2000 představovala významnou změnu v organizaci a správě vzdělávacího systému v České republice. Od 1. 1. 2001 byly všechny předškolní a školská zařízení převedeny do působnosti krajů. Školské úřady byly do konce roku 2000 zrušeny.

V roce 2001 byl přijat závazný dokument nazvaný "Národní program rozvoje vzdělávání v České republice" známý jako Bílá kniha. Bílá kniha zdůvodňovala potřebu změn, stanovovala cíle dalšího rozvoje vzdělávací politiky, věnovala se jednotlivým oblastem vzdělávací soustavy a formulovala hlavní koncepční směry pro její budoucí rozvoj.¹⁷¹

Nový školský zákon, schválený v roce 2004, představoval komplexní právní předpis pro celou oblast regionálního školství. Zahrnuje řadu nových prvků, které mají přispět k demokratizaci vzdělávacího systému a zvýšit jeho evropský rozměr. Rozšiřuje práva a povinnosti účastníků vzdělávání. Nový školský zákon zavádí novou koncepci kurikulárních dokumentů, která zahrnuje rámcové a školní vzdělávací programy pro každý obor vzdělání.

¹⁶⁹ Zpráva o vývoji českého regionálního školství od listopadu 1989. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky*. [online]. 2010. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/8254?highlightWords=zpráva+vývoji+českého+regionáln%C3%ADho+školstv%C3%AD>.

¹⁷⁰ Tamtéž.

¹⁷¹ Tamtéž.

Také umožňuje bezplatnou docházku do posledního ročníku mateřské školy. V témže roce vyšel zákon o pedagogických pracovnících.¹⁷²

V současnosti je klíčovým dokumentem Strategie 2030+, která navazuje na Strategii 2020. Hlavním cílem je modernizace vzdělávacího systému. Obsahuje strategické linie, díky kterým se dosáhne dvou strategickým cílům. První strategický cíl je: „Zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro občanský, profesní i osobní život“.¹⁷³ Druhý cíle je: „Snižit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů“.¹⁷⁴ Díky strategii by mělo dojít k zavedení digitálních technologií, novému hodnocení žáků, metodám přípravy, zmenšení objemu učiva atd.¹⁷⁵

¹⁷² Tamtéž.

¹⁷³ MŠMT. *Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+* [online]. c2013-2024. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>.

¹⁷⁴ Tamtéž..

¹⁷⁵ Tamtéž.

9 Historie školství v Konici od roku 1989 po současnost

Po listopadové revoluci, která proběhla 17. 11. 1989, došlo ve výchově a vzdělání k zásadním změnám po stránce ideové a politické. Změna proběhla u komunistické výchovy, byla nahrazena vědeckým poznáním a zásadami vlastenectví, humanity a demokracie. Taktéž proběhly změny v učebních osnovách.¹⁷⁶

Novým ředitelem školy se od 1. 4. 1990 stal Jaromír Schön. Zvolen byl na základě konkurzu, který vyhlásil odbor školství v Prostějově. Zástupkyní pro 5.-8. ročník byla Věra Grygová, pro 1.-4. ročník byl zástupcem Josef Hajkr.¹⁷⁷

Ve školním roce 1989/90 zanikla pionýrská skupina PO SSM. Vznikla nová dětská organizace Pionýr, která nyní byla nezávislá a samostatná. Děti do ní docházely na bázi dobrovolnosti.¹⁷⁸

Ve školním roce 1990/91 měla škola osm postupných ročníků, které byly rozděleny do 28 tříd. Byly zřízeny tři třídy při 1.-4. ročníku a čtyři třídy při 5.-8. ročníku. V 1. a 2. ročníku byla jedna třída vyrovnávací. Školu navštěvovalo celkem 775 žáků.¹⁷⁹

Škola chtěla zlepšit výchovně vzdělávací proces, proto došlo k jeho pozměnění. Došlo k redukci učiva, aby se výuka mohla více zaměřit na základní učivo. Na základě omezení učiva byl dán větší prostor opakování a procvičování. Žáci byli rozdělováni podle zájmů do studijních a praktických tříd. Na škole byly ve vyšších ročnících vždy dvě třídy studijní a dvě praktické. Tato diferenciaci se osvědčila.¹⁸⁰

Ve šk. roce 1991/92 si někteří žáci prošli výběrovým řízením, aby mohli být následný školní rok zařazeni do studijních tříd. Hodnotilo se pololetní vysvědčení a písemné zkoušky z matematiky a českého jazyka. Tyto nově vybrané třídy měly sloužit jako základ gymnaziálních tříd.¹⁸¹

Na škole bylo přes tři desítky zájmových kroužků. Většina z nich se prezentovala na různých soutěžích a olympiádách. Jednalo se o soutěže v programování, matematice, chemii, košíkové nebo atletice. Taktéž byla na škole pořádána sportovní olympiáda a školní akademie. Sportovní olympiády se zúčastnily ještě dvě školy z Prostějova soutěžilo se v atletice, košíkové a kopané. V případě akademie žáci předvedli své talenty z různých oblastí.¹⁸²

¹⁷⁶ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁷⁷ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁷⁸ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁷⁹ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁸⁰ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁸¹ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁸² Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

Novinkou šk. roku 1991/92 bylo vytvoření školního časopisu s názvem Školní listy. Časopis tvořily převážně děti a umísťovaly se do něj převážně žakovské práce.¹⁸³

9.1 Zřízení gymnázia při škole a změna názvu

Zásadní změna nastala v roce 1992, kdy bylo v Konici zřízeno gymnázium. Dne 27. 8. 1992 schválilo zastupitelstvo města záměr zřídit gymnázium. Taktéž přijalo alternativu příspěvkové organizace. Alternativou bylo myšleno spojení gymnázia a základní školy s jednotným vedením. Hlavním argumentem ke zřízení gymnázia byla dostupnost vzdělání, protože doposud museli žáci na střední školy dojíždět do vzdálenějších měst.¹⁸⁴

Dne 28. 8. 1992 se město Konice obrátilo na MŠMT ČR s žádostí o zřízení gymnázia a jeho zařazení do sítě škol k 1. 9. 1993. Žádost MŠMT ČR schválilo dne 15. 10. 1992.¹⁸⁵

Již při propagaci byl vytvořen „Projekt gymnázia města Konice“, ve kterém byla uvedena základní charakteristika gymnázia: Gymnázium poskytuje úplné střední vzdělání a je zakončené maturitní zkouškou z českého jazyka, cizího jazyka a dvou volitelných předmětů. Má žáky připravovat ke studiu na vysoké škole Gymnázium je sedmitřídní, rozdělené na nižší a vyšší. V nižším gymnáziu jsou tři ročníky, které odpovídají 6. 7. a 8. ročníku ZŠ. Na vyšším gymnáziu jsou čtyři ročníky a učební plán navazuje na osmý ročník ZŠ. Na vyšším gymnáziu má první ročník studentovi sloužit k zjištění jeho zájmů. V druhém ročníku si vybere, zda se chce více zabývat humanitními obory nebo matematicko-přírodovědnými. Dále si žáci mohou vybrat z volitelných nebo nepovinných předmětů. Studium má být doplněno o kulturní a sportovní program.¹⁸⁶

Dne 1. 9. 1993 proběhlo slavnostní otevření gymnázia. V souvislosti s otevřením se uskutečnila akce v konickém zámku za účasti širokého okolí. Zároveň došlo k transformaci ZŠ Konice na Základní školu a gymnázium města Konice.¹⁸⁷

Ředitelem Základní školy a gymnázia města Konice se opět stal Mgr. Jaromír Schön. Vybrán byl na základě konkurzního řízení a jmenován byl starostou města. Zástupkyní pro gymnázium se stala Mgr. Jiřina Bečvářová.¹⁸⁸

Ke studiu ve šk. roce 1993/94 bylo na gymnázium přijato 116 studentů. V tomto roce byli třídy prima, sekunda, tercie a kvarta. Až v dalších letech byly postupně zřízeny všechny

¹⁸³ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁸⁴ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁸⁵ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁸⁶ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁸⁷ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁸⁸ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

ročníky. První maturitní zkoušky se na škole konaly ve šk. roce 1996/97. Úspěšnost přijetí na VŠ u prvního vycházejícího ročníku byla 88 %.¹⁸⁹

Ve školním roce 1993/94 měla škola celkem 724 žáků. První stupeň tvořilo 11 tříd, druhý stupeň 16 tříd a gymnázium 4 třídy. Pro vysoký počet tříd se opět vyučovalo v budově na Příhonech, kam bylo umístěno 5 tříd z 1. stupně ZŠ.¹⁹⁰

Od 1. 9. 1996 začalo tvořit základní školu opět 9 ročníků. Z toho důvodu se prodloužilo i studium na gymnáziu a začali být přijímáni žáci k osmiletému studiu. Dosud bylo sedmileté.

Ve školním roce 1997/98 se zdejší gymnázium mezi 368 gymnázii v ČR umístilo následovně: V kategorii „Sonda Maturant“ se celkově maturanti umístili na 26. místě. V rámci přijímání na vysoké školy se koničtí maturanti umístili na 128. místě.¹⁹¹

Mezi lety 1999-2004 byla provedena rekonstrukce a modernizace školy. V prvním roce došlo k zastřešení pavilonu A. V dalších dvou letech byly rozšířeny a zastřešeny pavilony B, C a D. Průběžně byly vyměněny ve školní budově okna, došlo k jejímu zateplení a byla opatřena novou fasádou. V pavilonu C a D bylo vybudováno nové sociální zařízení. Celková rekonstrukce školu vyšla na 45 milionů Kč.¹⁹²

V roce 2010 škola zažádala o finanční podporu z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Žádost byla MŠMT schválena, a tudíž se škola zapojila do projektu Moderní výuka. Cílem tohoto projektu byla inovace a zkvalitnění výuky, a to ve třídách základní školy. Učitelé vytvářeli nové digitální učební materiály. Jednalo se o nejrůznější testy, pracovní listy, cvičení na interaktivní tabule, PowerPointové prezentace a náměty na laboratorní práce. Materiály sloužily k zefektivnění výuky. Další část modernizace výuky tvořily vhodně vybrané výukové metody. Škola investovala do nových počítačů, datových projektorů a interaktivních tabulí nebo promítacích pláten. Tyto pomůcky měly taktéž sloužit ke zkvalitnění výuky. Dále byly z dotace zakoupeny četné učební pomůcky, odborná literatura, videokamery a fotoaparáty.¹⁹³

Ve školním roce 2013/14 byli studenti tercie v rámci eTwinning v hodinách angličtiny zapojeni do mezinárodního projektu s názvem The Magic of European Christmas. Hlavním cílem projektu bylo rozvíjet dovednosti a komunikaci v anglickém jazyce. Zároveň představit

¹⁸⁹ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁹⁰ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁹¹ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁹² Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

¹⁹³ *Zpravodaj Konice* [online]. Konice: MěKS, 5/2013. Dostupné z: http://www.mekskonice.cz/wp-content/uploads/2021/05/Zpravodaj_5_2013.pdf

kulturu vlastní země a seznámit se s kulturami odlišných zemí. Do projektu byli zapojeni žáci z Chorvatska, Polska, Maďarska a Španělska.¹⁹⁴

Ve školním roce 2015/16 se 2. stupeň školy zapojil do projektu s názvem Rozvoj technických dovedností žáků. Cílem projektu byl rozvoj technického vzdělávání žáků, zlepšení jejich zručnosti a vybudovat žákům větší vztah k řemeslu. V rámci projektu byla ve škole modernizována dřevodílna a bylo nakoupeno nové nářadí a vybavení.¹⁹⁵

V roce 2017 nastoupila na místo ředitelky Mgr. Eva Obrusníková. Taktéž v tomto roce došlo ke změně názvu školy na Základní škola a gymnázium města Konice, příspěvková organizace.¹⁹⁶

Škola byla v roce 2018 zapojena do projektu Modernizace učeben základní školy v Konici, který realizovalo město Konice. Došlo k modernizaci učeben fyziky a chemie. Byl ve škole vylepšen bezbariérový přístup, především na sociálních zařízeních. Taktéž byla vybudována nová jazyková učebna a keramická dílna. Celkový náklad činil 2,7 mil. Kč.¹⁹⁷

Od 11. března 2020 byl dán Ministerstvem zdravotnictví České republiky zákaz osobní přítomnosti žáků a studentů ve škole z důvodu nákazy COVID – 19. Od 11. května bylo možné, aby žáci 9. ročníku a oktávy mohli školu navštěvovat za účelem konzultací. Ke konci května byli na 1. stupni zřízeny vzdělávací skupiny. Poté v červnu byly konzultace rozšířeny pro žáky 2. stupně a nižšího gymnázia. Kvůli omezením bylo upraveno i hodnocení žáků.¹⁹⁸

V dalším školním roce 2020/21 opatření způsobené v souvislosti s COVID – 19 pokračovaly. Výuka žáků tak probíhala po většinu školního roku distančním způsobem. Pro potřeby distanční výuky využívala škola systém Moodle a Microsoft Teams. V systému Moodle byly žákům zpřístupněny učební materiály a pokyny k jejich plnění. Online výuka probíhala přes systém Microsoft Teams. Ke komunikaci se žáky a jejich zákonnými zástupci sloužila

¹⁹⁴ Zpravodaj Konice [online]. Konice: MěKS, 2/2014. Dostupné z: http://www.mekskonice.cz/wp-content/uploads/2021/05/Zpravodaj_2_2014.pdf

¹⁹⁵ Zpravodaj Konice [online]. Konice: MěKS, 12/2015. Dostupné z: http://www.mekskonice.cz/wp-content/uploads/2021/05/Zpravodaj_11_2015.pdf

¹⁹⁶ Změna řízovací listiny příspěvkové organizace města Konice. Online. 2017. Dostupné z: <https://gymnazium-konice.cz/wp-content/uploads/2022/02/zriz-listina-zsag.pdf>.

¹⁹⁷ Zpravodaj Konice [online]. Konice: MěKS, 10/2018. Dostupné z: http://www.mekskonice.cz/wp-content/uploads/2021/05/Zpravodaj_9_2018.pdf

¹⁹⁸ Výroční zpráva školy o činnosti Základní školy a gymnázia města Konice, příspěvkové organice, za školní rok 2019/20. Online. 2020. Dostupné z: https://gymnazium-konice.cz/wp-content/uploads/2022/12/VZ_1920.pdf.

webová aplikace Bakaláři. Následky pandemie se podepsaly i na školní rok 2021/22, kdy v prvním pololetí byly na škole omezeny doplňkové vzdělávací aktivity.^{199,200}

9.2 Základní škola a gymnázium města Konice v současnosti

V současnosti škola nese název Základní škola a gymnázium města Konice, příspěvková organizace. Zřizovatelem školy je město Konice. Škola tvoří jeden právní subjekt. Základní škola poskytuje úplné devítileté základní vzdělání, rozdělené na první a druhý stupeň. Gymnázium je osmileté a poskytuje střední vzdělání s maturitou. Dále je součástí školy školní družina, školní klub a školní jídelna.²⁰¹

Klima školy je rodinné a demokratické, přestože se jedná o poměrně velkou školu. Většina žáků důvěřuje svým učitelům. Naopak učitelé respektují individuální potřeby žáků a snaží se minimalizovat stresové situace. V případě, že se nějaký stresový problém naskytne, řeší se spoluprací třídního učitele, výchovné poradkyně, metodika prevence nebo vedením školy. Vztahy mezi zaměstnanci jsou také dobré.²⁰²

Základní škola je spádová pro děti z obcí Konice Březsko, Budětsko, Džbel, Jesenec, Ludmírov, Ochoz, Skřípov, Šubířov, Hvozď (2.stupeň) a Kladky (2. stupeň).²⁰³

Budova školy je rozdělena na pavilony A, B, C a D. V pavilonu A jsou vstupní prostory, šatny a kantýna. Ve škole se nachází kmenové třídy, tři jazykové učebny, dvě učebny informatiky, cvičná kuchyňka, hudebna, učebna fyziky, školní dílna, učebna chemie, chemická laboratoř, učebna biologie a učebna výtvarné výchovy. Ve školní budově je také umístěna školní družina, školní klub a školní kuchyně s jídelnou. K výuce tělocviku jsou k dispozici dvě tělocvičny a sportovní areál.²⁰⁴

¹⁹⁹ Výroční zpráva školy o činnosti Základní školy a gymnázia města Konice, příspěvkové organizace, za školní rok 2020/2021. Online. 2021. Dostupné z: https://gymnazium-konice.cz/wp-content/uploads/2022/12/VZ_20_21-.pdf.

²⁰⁰ Výroční zpráva školy o činnosti Základní školy a gymnázia města Konice, příspěvkové organizace, za školní rok 2021/2022. Online. 2022. Dostupné z: https://gymnazium-konice.cz/wp-content/uploads/2022/12/VZ_21_22.pdf.

²⁰¹ Výroční zpráva školy o činnosti Základní školy a gymnázia města Konice, příspěvkové organizace, za školní rok 2022/2023. Online. 2023. Dostupné z: <https://gymnazium-konice.cz/wp-content/uploads/2023/09/VZ-22-23.pdf>.

²⁰² Koncepce rozvoje Základní školy a gymnázia města Konice, příspěvkové organizace, na období 2017-2023. Online. 2017. Dostupné z: https://gymnazium-konice.cz/wp-content/uploads/2022/12/Koncepce_rozvoje_ZSa_G_Konice_2017.pdf.

²⁰³ ZÁKLADNÍ ŠKOLA A GYMNAZIUM KONICE, PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE. *Základní údaje*. Online. c2014. Dostupné z: <https://gymnazium-konice.cz/zakladni-udaje/>.

²⁰⁴ ZÁKLADNÍ ŠKOLA A GYMNAZIUM KONICE, PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE. *Základní údaje*. Online. c2014. Dostupné z: <https://gymnazium-konice.cz/zakladni-udaje/>.

K 30. 6. 2023 měl pedagogický sbor 61 zaměstnanců. Sbor tvoří učitelé, vychovatelé školní družiny a asistenti pedagoga. Pedagogický sbor je tvořen kvalifikovanými učiteli. Věkové rozložení pracovníků je rovnoměrné. Na škole je dále zaměstnáno 21 nepedagogických pracovníků. Na škole působí výchovný poradce, dva školní metodici prevence a speciální pedagog.²⁰⁵

Ve školním roce 2022/23 bylo na prvním stupni základní školy 197 žáků, na druhém stupni 177 žáků a na gymnáziu 190 studentů.²⁰⁶

Škola dlouhodobě spolupracuje s fotbalovým oddílem TJ Sokol Konice a s Klubem orientačního klubu v Konici. Taktéž s konickou knihovnou, komunitním centrem Konice, Hasičským sborem v Konici a Policií ČR.²⁰⁷

Škola je od roku 2022 zapojena do programu Recyklohraní. Program napomáhá rozvoji enviromentálního smýšlení u žáků. Cílem je, aby žáci věděli, jak předcházet vzniku odpadu a uměli odpad třídit. V rámci projektu děti sbírají použité baterie či drobná zařízení.²⁰⁸

Na škole je každoročně pořádáno několik kulturních, výchovných a sportovních akcí. Škola poskytuje žákům zájmové kroužky a doučování.²⁰⁹

²⁰⁵ Výroční zpráva školy o činnosti Základní školy a gymnázia města Konice, příspěvkové organizace, za školní rok 2022/2023. Online. 2023. Dostupné z: <https://gymnazium-konice.cz/wp-content/uploads/2023/09/VZ-22-23.pdf>.

²⁰⁶ Tamtéž.

²⁰⁷ Tamtéž.

²⁰⁸ ZÁKLADNÍ ŠKOLA A GYMNÁZIUM KONICE, PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE. *Recyklohraní*. Online. 2023. Dostupné z: <https://gymnazium-konice.cz/recyklohrani/>.

²⁰⁹ Výroční zpráva školy o činnosti Základní školy a gymnázia města Konice, příspěvkové organizace, za školní rok 2022/2023. Online. 2023. Dostupné z: <https://gymnazium-konice.cz/wp-content/uploads/2023/09/VZ-22-23.pdf>.

9.3 Ředitelé školy od roku 1989

Mgr. Jaromír Schön na škole učí od roku 1975. Ředitelem školy byl v období od 1. 4. 1990 do 30. 6. 2017.²¹⁰

Mgr. Eva Obrusníková je ředitelkou školy od 1. 7. 2017. Na škole začala učit v roce 1995, poté byla zástupkyní ředitele.²¹¹

²¹⁰ Kronika měšťanské školy, 1899-1976, nestr.

²¹¹ Kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice, 1976–2003, nestr.

10 Další školská zařízení v Konici

V Konici kromě základní školy a gymnázia vyvíjí svou činnost Mateřská škola Konice a Základní umělecká škola Konice.

10.1 Mateřská škola

Dne 18. května 1930 byla v Konici slavnostně otevřena jubilejní mateřská škola na Příhonech. Na její vybudování poskytlo městské zastupitelstvo 85 000 Kč. Souhlas k vybudování této školky byl dán 23. října 1928. V některých letech byla školka pro nedostatek dětí uzavřena. V době války byla v budově mateřské školy umístěna německá škola. Po válce došlo opět k otevření školky dne 15. dubna 1946.^{212,213}

V roce 1955 se polodenní provoz školky změnil v celodenní. Zajištěno bylo i stravování. Druhá mateřská škola v Konici vznikla v roce 1977, byla umístěna v bývalé budově ZDŠ. Následně byly v roce 1992 školky sloučeny v jednu. Nová školka byla umístěna do budovy bývalých jeslí. Napřed byla pětitřídní, ale pro malý počet dětí se stala trojtřídní (Schön, 2000, s. 23).²¹⁴

Mezi lety 2002-2006 byla budova školky zrekonstruována a přibýlo druhé patro. V roce 2003 se mateřská škola stala samostatným právním subjektem, který zřizuje Město Konice. Od roku 2012 je škola čtyřtřídní s celodenním provozem. Kapacita je 100 dětí a je určena pro děti od 3 do 6 let. Ke každé třídě připadá šatna a sociální zařízení. V budově školky se nachází tělocvična a výtvarný ateliér. Školka disponuje i prostornou venkovní zahradou.²¹⁵

Mateřská škola má vytvořený ŠVP s názvem “Jen si děti všimněte, co je krásy na světě“. Děti mohou navštěvovat zájmový kroužek taneční, anglického jazyka nebo předplaveckého výcviku.²¹⁶

10.2 Základní umělecká škola

V Konici fungovala umělecká škola pod názvem Lidová škola umění jakožto pobočka při Lidové škole v Litovli do roku 1960 a při Lidové škole v Plumlově do roku 1981. Od školního

²¹² Pamětní kniha městečka Konice, 1922–1963, s. 49, 57, 212.

²¹³ Kronika obecné školy v Konici, 1940–1946, nestr.

²¹⁴ Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Online. 2022. Dostupné z: https://www.mskonice.cz/images/dokumenty/Školn%C3%AD_vzdělávac%C3%AD_program.pdf.

²¹⁵ Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Online. 2022. Dostupné z: https://www.mskonice.cz/images/dokumenty/Školn%C3%AD_vzdělávac%C3%AD_program.pdf.

²¹⁶ Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Online. 2022. Dostupné z: https://www.mskonice.cz/images/dokumenty/Školn%C3%AD_vzdělávac%C3%AD_program.pdf.

roku 1981/82 funguje samostatně. Výuka probíhala ve třech místnostech konického zámku a zpočátku bylo vybavení velmi skromné. Škola se začala více rozvíjet, když na místo ředitele dne 1. 9. 1981 nastoupil Jiří Dopita. Byl doplněn inventář nástrojů a opraveny místnosti sloužící k výuce. Od šk. roku 1986/87 přebírá místo ředitele Jaroslav Šebestík. Škola zlepšovala svou činnost, více se vystupovalo na veřejnosti. Byla vybudována nová učebna pro výtvarný obor. Taktéž došlo k rekonstrukci budovy zámku.²¹⁷

Od roku 1900 škola funguje pod názvem Základní umělecká škola. V témže roce byla na základě konkurzního řízení zvolena nová ředitelka Vladimíra Horáková. V roce 1992 získala škola právní subjektivitu a zároveň se stala příspěvkovou organizací. Pro vysoký počet dětí byla ZUŠ dne 27. 6. 2005 přesunuta do nově zrekonstruované budovy, kde původně sídlila mateřská škola. Jedná se o ulici Na Příhonech.²¹⁸

V současnosti je od roku 2014 ředitelkou ZUŠ Bc. Daniela Blahová. K 30. 6. 2023 školu navštěvovalo 451 dětí, celková kapacita ZUŠ je 500. Ve škole je zaměstnáno 24 pedagogických pracovníků. Škola nabízí hudební, taneční, výtvarný a literárně-dramatický obor.²¹⁹

²¹⁷ ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA. *Historie*. Online. 2019. Dostupné z: <https://www.zuskonice.cz/o-skole/historie>.

²¹⁸ ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA. *Historie*. Online. 2019. Dostupné z: <https://www.zuskonice.cz/o-skole/historie>.

²¹⁹ Výroční zpráva o činnosti školy - školní rok 2022/2023. Online. 2023. ZUŠ Konice. Dostupné z: https://www.zuskonice.cz/images/VYROČNÍ_ZPRÁVA_20222023.pdf.

11 Metodický a pracovní list

Téma hodiny: Historie naší školy

Vzdělávací oblast: Člověk ve společnosti

Vzdělávací obor: Výchova k občanství

Vzdělávací obsah: Člověk ve společnosti

Cílová skupina: 8. ročník

Časová dotace: 2 vyučovací hodiny

Učivo dle RVP: Naše škola

Mezipředmětové vztahy: český jazyk a literatura – „ČJL-9-1-10 využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů“ (RVP ZV, 2023, s.23)

Výukové cíle:

Žák si osvojí důležitá data spojená s historií školství v Konici.

Žák vyjmenuje významné osobnosti, které ovlivnily konické školství.

Žák zhodnotí zlepšení a kvalitu školství.

Žák vytvoří novinový článek zaměřený na školství v Konici.

Žák shrne vývoj školství v Konici.

Klíčové kompetence:

Kompetence k učení – vyhledávání informací, má pozitivní vztah k učení

Kompetence komunikativní – dokáže vyjádřit své myšlenky, naslouchá druhým

Kompetence sociální a personální – spolupracuje ve skupince, utváří příjemnou atmosféru v týmu, přispívá k diskuzi v malé skupině

Průběh aktivity:

První část pracovního listu (viz příloha č. 1) bude zaměřená na brainstorming. Cílem této aktivity bude zjistit, zda žáci mají povědomí o vývoji školy v Konici. Učitel bude postupně klást pomocné otázky:

- „Znáte nějakou významnou osobnost konického školství?“
- „Víte, kdy v Konici byla otevřena první škola?“
- „Poznáte budovy na fotografiích? Kde se nacházejí/ nacházely?“ (fotografie umístěné v prezentaci)

Druhá část pracovního listu (viz příloha č. 2) bude sloužit jako doplňkový materiál, který si žáci vyplní v průběhu učitelova výkladu s prezentací. Ke kontrole bude učitelovi sloužit pracovní list se správně vyplněnými odpověďmi (viz příloha č. 4)

V třetí části pracovního listu (viz příloha č. 3) bude zadaný domácí projekt. Zadání je sepsáno přímo v pracovním listu. K projektu bude sloužit novinová šablona (viz příloha č. 5).

Závěr

První písemná zmínka o Konici pochází ze 13. století, ale osídlena byla už nejspíš v době kamenné. Jedná se o město s bohatou minulostí. Město vlastnilo mnoho majitelů. Na konci 13. století to byl Adam z Choliny a poté jeho synové. Následnými majiteli ve 14.- 15. století byli pánové z Holštejna nebo Cimburška. Po nich se v Konici na dlouhou dobu usídlili pánové ze Švábenic. Konice v té době vzkvétala a dobře se jí vedlo. To se změnilo po třicetileté válce, kdy Konici zároveň opouští i pánové ze Švábenic. V Konici se následně vystřídalo několik pánů. Od roku 1966 začala Konice patřit klášteru Hradisko u Olomouce. Dalším významným majitelem Konice byl Karel Příza, který se zasloužil o její rozvoj. Ve 20. století si Konice prošla první světovou válkou a okupací za druhé světové války. Po osvobození v roce 1945 začalo město procházet rozvojem v různých oblastech, včetně průmyslu, školství a zdravotnictví. V roce 1970 dostala statut města. Dnes je Konice městem s bohatým společenským a kulturním životem. Jsou zde pořádány různé akce, které přitahují jak místní obyvatele, tak i návštěvníky z okolí.

Vývoj školství a vzdělávání v českých zemích má bohatou historii, která sahá až do doby feudální společnosti. V té době měla na školství vliv církve. Na základě toho vznikaly klášterní a katedrální školy. Taktéž existovaly farní školy a později školy cechovní a kupecké. První školy v českých zemích vznikly po roce 973, a to zejména v Praze a později také v Olomouci.

První středověké univerzity vznikaly v Evropě mezi 12. a 14. stoletím. Přinášely novou formu vzdělávání s náročnějším obsahem. Založení univerzity v Praze v roce 1348 Karlem IV. přineslo českým zemím významný posun v oblasti vzdělání.

Jan Amos Komenský byl významnou postavou pro rozvoj školství v českých zemích. Narodil se v roce 1592 na východní Moravě a svou práci ve vzdělávání zahájil již během studií. Jeho dílo zahrnovalo vytváření učebnic pro žáky a informačních knih pro vychovatele. Komenský usiloval o reformaci školství a prosazoval vzdělání pro všechny bez ohledu na původ, pohlaví či společenské postavení.

V 18. století nastaly v českých zemích reformy Marie Terezie a Josefa II., které měly za cíl posílit absolutistickou monarchii prostřednictvím rozvoje školství a vzdělání. Marie Terezie povolala reformátora Johanna Ignaze von Felbigera. Pod jeho vedením byl vydán Všeobecný školní řád, který zavedl různé typy škol a povinnou školní docházku.

Reformy univerzitního studia, provedené díky Gerhardu van Swietenovi, zahrnovaly zavedení nových osnov a kateder. Počet škol v zemích se zvýšil, ale šlechta a duchovenstvo

měly obavy z nárůstu vzdělanosti mezi prostým lidem. Roku 1775 byla zřízena opravná studijní komise s cílem posílit dohled nad školami, což vedlo k vypracování nového organizačního řádu obecného školství, nazývaného Schulkkodex.

Rok 1848 měl do školství v českých zemích přinést revoluční změny. Plánovalo se zavedení bezplatných a světských škol s povolenou svobodou slova, myšlení a tisku. Nakonec k demokratizaci školství nedošlo, protože nastoupil absolutismus.

Absolutismus byl zrušen v roce 1860. Následkem bylo omezení vlivu církve na školství. Mezi lety 1860 a 1918 probíhal v českém školství významný vývoj, který zahrnoval legislativní změny a snahy o zlepšení přístupu ve školství.

Období mezi lety 1918 a 1945 v českých zemích bylo poznamenáno politickými změnami, které ovlivnily i školství. Po vzniku samostatného československého státu došlo k rozvoji školství, postátňování škol a snaze o zlepšení vzdělávacích podmínek. Nicméně následná šestiletá okupace a germanizace vedly k dramatickým změnám ve školství, včetně perzekuce učitelů a omezení učení.

V letech 1945-1989 bylo školství taktéž poznamenáno politickými změnami. Po skončení druhé světové války došlo k rozvoji školství a k modernizaci vzdělávacích institucí. Avšak s nástupem komunistického režimu bylo školství postupně ovládnuto státem a podřízeno jeho politickým záměrům.

Po roce 1989, kdy došlo k pádu komunistického režimu, české školství prošlo významnými změnami směrem k demokratizaci a decentralizaci. Zavedení nových zákonů a dokumentů ovlivnilo organizaci, správu a obsah vzdělávání. Nastal rozvoj soukromých a církevních škol. Nové učebnice a didaktické metody přinesly inovace do vzdělávacího systému. Postupně se zaváděla devítiletá školní docházka. Nový školský zákon z roku 2004 dále posílil demokratizaci a zavedl nové prvky, jako jsou rámcové a školní vzdělávací programy. Aktuální Strategie 2030+ se zaměřuje na modernizaci vzdělávacího systému s cílem zlepšit přístup kvalitnímu vzdělání a snížit nerovnosti mezi žáky.

Vznik a vývoj školství v Konici tvoří důležitou součást historie města. V současnosti je v Konici jedna škola, díky které je pro okolní děti školství přístupné.

První zmínka o škole v Konici pochází z roku 1632. V tu dobu byla škola zřízena u fary. V roce 1844 byla v Konici otevřena nová školní budova a vyučoval na ní učitel Věnceslav Tauber. Na konci 19. století se v Konici začala stavět nová školní budova. Otevřena byla roku 1899 a využívala ji měšťanská škola. V průběhu první světové války škola trpěla, několik učitelů bylo povoláno do vojska. Po vzniku Československé republiky došlo k oslavám a změnám ve výuce. Škola vypůjčovala prostory budovy i jiným institucím. Postupem času

docházelo k úpravám a rozšíření školních prostor. Taktéž se pořizoval nový nábytek. Po vzniku Protektorátu Čechy a Morava došlo ke změnám ve výuce a administrativních úkonech. Někteří učitelé byli povoláni do války.

V dalších letech byla škola ovlivněna komunistickými změnami, jako bylo zavedení jednotné školy a změny v osnovách. Po dlouhých letech se Konice v roce 1976 dočkala nové školní budovy, která škole slouží dodnes. V roce 1993 bylo v Konici při základní škole zřízeno gymnázium. Škola několikrát změnila svůj název. Kolem roku 2000 školní budova prošla velkou rekonstrukcí.

V současnosti je základní škola devítiletá a gymnázium osmileté. Škola nese název Základní škola a gymnázium města Konice, příspěvková organizace a zřizovatelem je Město Konice. Celkově školu navštěvuje kolem 600 žáků.

Kromě základní školy s gymnáziem v Konici funguje základní umělecká škola a mateřská škola. Tyto instituce vyvíjí svou činnost v Konici od počátku 20. století a v současnosti mají pro Konici velký význam. Školku i ZUŠ navštěvuje několik dětí jak z města, tak z okolních vesnic.

Cílem práce v podobě obsahové analýzy bylo popsat vývoj konického školství v kontextu vývoje školství v českých zemích. V práci jsem zaznamenala důležité momenty v tomto vývoji. Práce je zaměřena především na vývoj školy, která v Konici funguje i v současnosti. Objevují se i jiné školy, které byly většinou zřízeny při zdejší škole a zanikly. Pro návaznost práce jsem přidala kapitoly, které se zabývají vývojem školství před rokem 1918. Pro doplnění jsem uvedla dvě další školské instituce, které v Konici jsou.

Seznam použité literatury a pramenů:

Literatura:

BURIAN, Bohumil. *Vlastivěda moravská*. II, Místopis. Vlastivěda moravská, II. Brno: Musejní spolek, 1939.

KUČEROVÁ, Anna. *Konice v datech 1200–1989*. Konice: město Konice, 2017.

MÜLLER, František. *Místní a pomístní jména Dražanské vrchoviny v dějinách a pověstech*. Luhačovice: Atelier IM, 2004. ISBN 80-85948-56-7.

PINKAVA, Jaroslav. *Dějiny města Konice*, 1. díl, Od počátků do roku 1848. Konice: Městský úřad Konice, 1993.

PINKAVA, Jaroslav. *Dějiny města Konice*, 2. díl, Období 1848–1918. Konice: Městský úřad Konice, 1995.

SCHÖN, Jaromír. *Z dějin vzdělávání & Základní škola a gymnázium města Konice*. Konice: ZŠ a G města Konice a SPŠ, 2000.

SOMR, Miroslav, et al. *Dějiny školství a pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987.

ŠTVERÁK, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983.

VESELÁ, Zdenka. *Vývoj české školy a učitelského vzdělání*. Spisy univerzity Masarykovy v Brně. Filozofická fakulta, sv. 293. V Brně: Masarykova univerzita, 1992. ISBN 80-210-0458-4.

KRÁLÍKOVÁ, Marie, Josef NEČESANÝ a Václav SPĚVÁČEK. *Nástin vývoje všeobecného vzdělání v českých zemích*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1977.

Prameny:

Měšťanská škola v Konici, 1899–1976. *Kronika měšťanské školy v Konici*. Konice: Základní škola a gymnázium města Konice, příspěvková organizace.

Základní škola v Konice, 1976–2003. *Kronika základní devítileté školy v Konici a Základní školy a gymnázia města Konice*. Konice: Základní škola a gymnázium města Konice, příspěvková organizace.

Zemský archiv v Opavě – Státní okresní archiv Prostějov, fond MěNV Konice, inv. č. 65. Pamětní kniha městečka Konice, 1922–1963.

Obecná škola v Konici, 1940–1946. *Školní kronika obecné školy v Konici*. Konice: Základní škola a gymnázium města Konice, příspěvková organizace.

Koncepce rozvoje Základní školy a gymnázia města Konice, příspěvkové organizace, na období 2017-2023. Online. 2017. Dostupné z: https://gymnazium-konice.cz/wp-content/uploads/2022/12/Koncepce_rozvoje_ZSa_G_Konice_2017.pdf. [Cit. k 14. 3. 2024].

Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Online. 2022. Dostupné z: https://www.mskonice.cz/images/dokumenty/Školn%C3%AD_vzdělávac%C3%AD_program.pdf. [Cit. k 28. 3. 2024].

Výroční zpráva o činnosti školy - školní rok 2022/2023. Online. 2023. ZUŠ Konice. Dostupné z: https://www.zuskonice.cz/images/VÝROČNÍ_ZPRÁVA_20222023.pdf. [Cit. k 31. 3. 2024].

Výroční zpráva školy o činnosti Základní školy a gymnázia města Konice, příspěvkové organizace, za školní rok 2019/20. Online. 2020. Dostupné z: https://gymnazium-konice.cz/wp-content/uploads/2022/12/VZ_1920.pdf. [Cit. k 14. 3. 2024].

Výroční zpráva školy o činnosti Základní školy a gymnázia města Konice, příspěvkové organizace, za školní rok 2020/2021. Online. 2021. Dostupné z: https://gymnazium-konice.cz/wp-content/uploads/2022/12/VZ_20_21-.pdf. [Cit. k 28. 3. 2024].

Výroční zpráva školy o činnosti Základní školy a gymnázia města Konice, příspěvkové organizace, za školní rok 2021/2022. Online. 2022. Dostupné z: https://gymnazium-konice.cz/wp-content/uploads/2022/12/VZ_21_22.pdf. [Cit. k 28. 3. 2024].

Výroční zpráva školy o činnosti Základní školy a gymnázia města Konice, příspěvkové organizace, za školní rok 2022/2023. Online. 2023. Dostupné z: <https://gymnazium-konice.cz/wp-content/uploads/2023/09/VZ-22-23.pdf>. [Cit. k 28. 3. 2024].

Změna zřizovací listiny příspěvkové organizace města Konice. Online. 2017. Dostupné z: <https://gymnazium-konice.cz/wp-content/uploads/2022/02/zriz-listina-zsag.pdf>. [Cit. k 28. 3. 2024].

Internetové zdroje:

ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA. *Historie*. Online. 2019. Dostupné z: <https://www.zuskonice.cz/o-skole/historie>. [Cit. k 31. 3. 2024]

PROCHÁZKA, Jaroslav. *Konice za 2. světové války* [online]. 2020. Dostupné z: https://www.konice.cz/assets/File.ashx?id_org=6909&id_dokumenty=9362 [Cit. k 28. 8. 2023].

Historie. Konice - Oficiální web města [online]. (bez data). Dostupné z: <https://www.konice.cz/mesto/ds-1094/p1=68> [Cit. k 28. 8. 2023].

HUBLOVÁ, Pavlína, 2014. Bloomova taxonomie. *Metodický portál RVP.CZ*. Dostupné z: https://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogicky_lexikon/B/Bloomova_taxonomie [Cit. k 2. 4. 2024].

Mikroregion Konicko. Online. 2012. Dostupné z: <http://www.mikroregionkonicko.cz> [Cit. k 28. 8. 2023].

Zpráva o vývoji českého regionálního školství od listopadu 1989. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky*. [online]. 2010. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/8254?highlightWords=zpráva+vývoji+českého+regionáln%C3%ADho+školstv%C3%AD>. [Cit. k 1. 4. 2024]

Konice, základní informace. *Místopisy.cz* [online]. (bez data). Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/6884/konice/historie/> [Cit. k 13. 3. 2024].

Rámcový vzdělávací program. Online. 2023. Praha: MŠMT, 2023. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcovy-vzdelavacici-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/>. [Cit. k 2. 4. 2024].

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A GYMNÁZIUM KONICE, PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE. *Recyklohraní*. Online. 2023. Dostupné z: <https://gymnazium-konice.cz/recyklohrani/>. [Cit. k 28. 3. 2024]

MŠMT. *Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+* [online]. c2013-2024. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>. [Cit. k 1. 4. 2024].

SPOLEK PRO VOJENSKÁ PIETNÍ MÍSTA (bez data). Pamětní deska Bohuslav Mrákava. *Vets.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.vets.cz/vpm/mista/obec/3361-konice/Tyršova/> [Cit. k 14. 3. 2024]

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A GYMNÁZIUM KONICE, PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE. *Základní údaje*. Online. c2014. Dostupné z: <https://gymnazium-konice.cz/zakladni-udaje/>. [Cit. k 14. 3. 2024]

Zpravodaj Konice [online]. Konice: MěKS, 6/2010. Dostupné z: http://www.mekskonice.cz/wp-content/uploads/2021/05/Zpravodaj_6_2010.pdf [Cit. k 14. 3. 2024]

Zpravodaj Konice [online]. Konice: MěKS, 1/2011. Dostupné z: http://www.mekskonice.cz/wp-content/uploads/2021/05/Zpravodaj_1_2011.pdf [Cit. k 14. 3. 2024]

Zpravodaj Konice [online]. Konice: MěKS, 5/2013. Dostupné z: http://www.mekskonice.cz/wp-content/uploads/2021/05/Zpravodaj_5_2013.pdf [Cit. k 28. 3. 2024]

Zpravodaj Konice [online]. Konice: MěKS, 2/2014. Dostupné z: http://www.mekskonice.cz/wp-content/uploads/2021/05/Zpravodaj_2_2014.pdf [Cit. k 28. 3. 2024]

Zpravodaj Konice [online]. Konice: MěKS, 12/2015. Dostupné z: http://www.mekskonice.cz/wp-content/uploads/2021/05/Zpravodaj_11_2015.pdf [Cit. k 28. 3. 2024]

Zpravodaj Konice [online]. Konice: MěKS, 10/2018. Dostupné z: http://www.mekskonice.cz/wp-content/uploads/2021/05/Zpravodaj_9_2018.pdf [Cit. k 28. 3. 2024]

Seznam obrázků:

Obrázek 1: Bohuslav Mrákava (*Kronika měšťanské školy, 1899–1976*)

Obrázek 2: Škola v Kostelní ulici (SCHÖN, Jaromír. *Z dějin vzdělávání & Základní škola a gymnázium města Konice*. Konice: ZŠ a G města Konice a SPŠ, 2000, s. 18)

Obrázek 3: Měšťanská škola chlapecká (KUČEROVÁ, Anna. *Konice v datech 1200–1989*. Konice: město Konice, 2017, s. 10)

Obrázek 4: Měšťanská škola, vedle zrekonstruovaná radnice, rok 1935 (KUČEROVÁ, Anna. *Konice v datech 1200–1989*. Konice: město Konice, 2017, s.18)

Obrázek 5: Výstavba školy v Tyršově ulici - asi v r: 1973-4 (SCHÖN, Jaromír. *Z dějin vzdělávání & Základní škola a gymnázium města Konice*. Konice: ZŠ a G města Konice a SPŠ, 2000, s. 25)

Obrázek 6: Škola v roce 1978 (SCHÖN, Jaromír. *Z dějin vzdělávání & Základní škola a gymnázium města Konice*. Konice: ZŠ a G města Konice a SPŠ, 2000, s. 26)

Obrázek 7: Budova Základní školy a gymnázia města Konice, současnost (Foto: autor)

Obrázek 8: Budova Základní školy a gymnázia města Konice, současnost (Foto: autor)

Obrázek 9: Budova základní umělecké školy v Konici, současnost (Foto: autor)

Obrázek 10: Budova mateřské školy v Konici, současnost (Foto: autor)

Seznam příloh:

Příloha č. 1: První část pracovního listu

Příloha č. 2: Druhá část pracovního listu

Příloha č. 3: Třetí část pracovního listu

Příloha č. 4: Pracovní list se správně vyplněnými odpověďmi

Příloha č. 5: Šablona novinové stránky

Obrázek č. 1: Bohuslav Mrákava (*Kronika měšťanské školy, 1899–1976*)

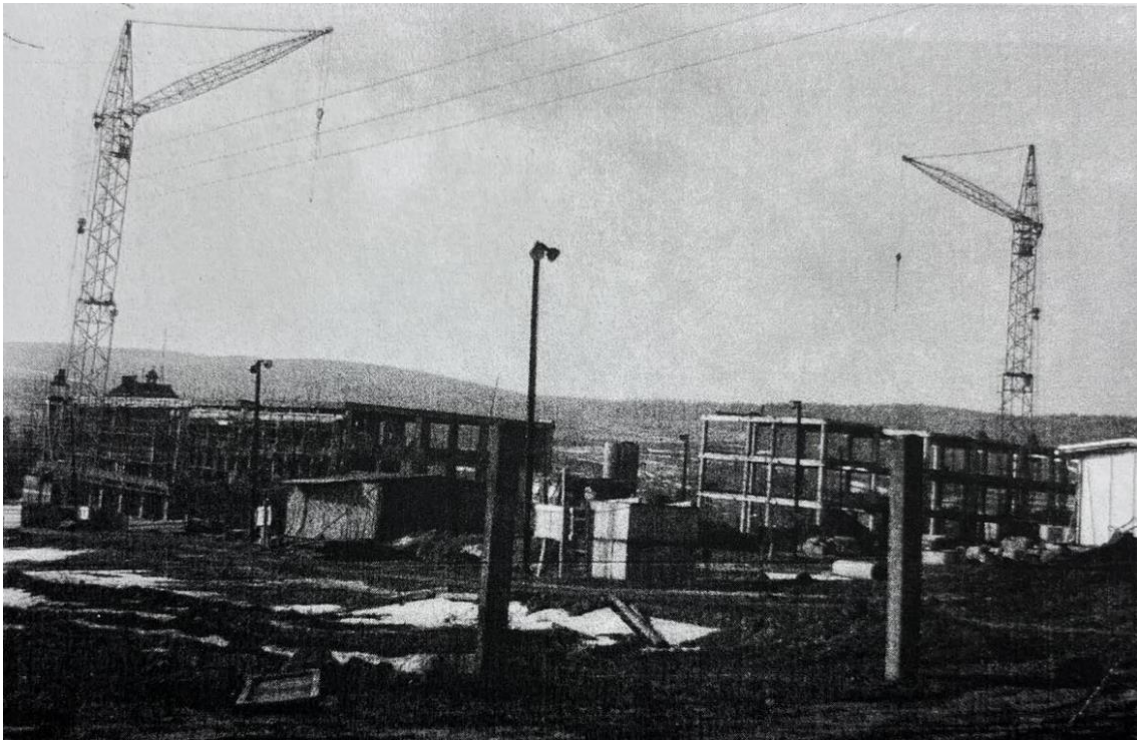
Obrázekč. 2: Škola v Kostelní ulici (SCHÖN, Jaromír. *Z dějin vzdělávání & Základní škola a gymnázium města Konice*. Konice: ZŠ a G města Konice a SPŠ, 2000, s. 18)

Obrázek č. 3: Měšťanská škola chlapecká (KUČEROVÁ, Anna. *Konice v letech 1200–1989*. Konice: město Konice, 2017, s. 10)

Obrázek č. 4: Měšťanská škola, vedle zrekonstruovaná radnice, rok 1935 (KUČEROVÁ, Anna. *Konice v letech 1200–1989*. Konice: město Konice, 2017, s.18)

Obrázek č. 5: Výstavba školy v Tyršově ulici - asi v r: 1973-4 (SCHÖN, Jaromír. *Z dějin vzdělávání & Základní škola a gymnázium města Konice*. Konice: ZŠ a G města Konice a SPŠ, 2000, s. 25)

Obrázek č. 6: Škola v roce 1978 (SCHÖN, Jaromír. *Z dějin vzdělávání & Základní škola a gymnázium města Konice*. Konice: ZŠ a G města Konice a SPŠ, 2000, s. 26)

Obrázek č. 7: Budova Základní školy a gymnázia města Konice, současnost (Foto: autor)

Obrázek č. 8: Budova Základní školy a gymnázia města Konice, současnost (Foto: autor)

Obrázek č. 9: Budova základní umělecké školy v Konici, současnost (Foto: autor)

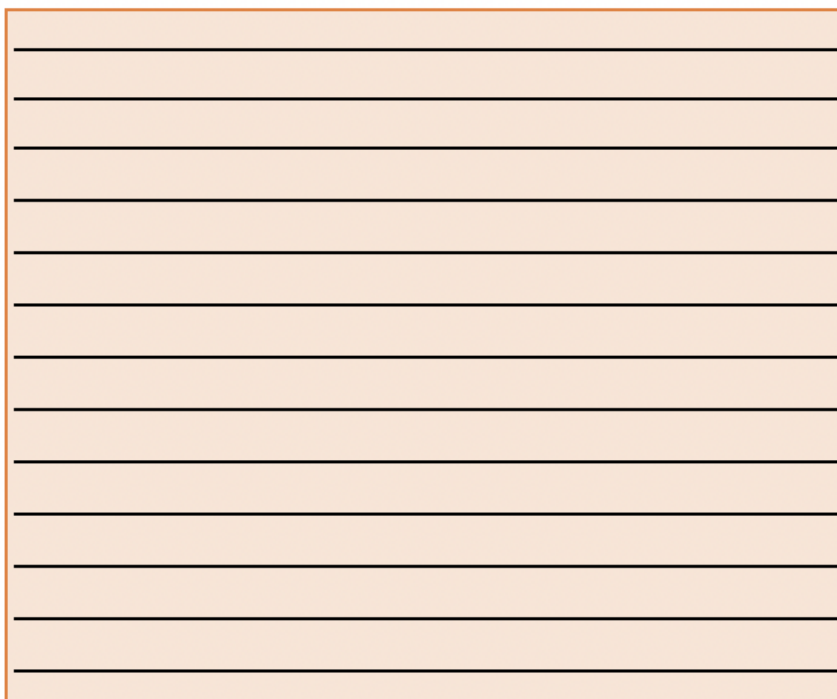

Obrázek č. 10: Budova mateřské školy v Konici, současnost (Foto: autor)

Příloha č. 1: První část pracovního listu

PRACOVNÍ LIST – HISTORIE NAŠÍ ŠKOLY

Do čtverce napiš, co víš o historii zdejší školy

A large rectangular area with a light beige background and horizontal black lines, intended for writing the history of the school.

Příloha č. 2: Druhá část pracovního listu

Pomocí prezentace a výkladu doplň do textu informace na vynechaná místa

1. První zmínka o škole v Konici pochází z roku _____.
2. Ve staré škole, která stála v _____, se začalo vyučovat roku _____.
3. Budova měšťanské školy byla otevřena v roce _____ na _____.
4. Ve školním roce _____ byla do měšťanské školy v Konici poprvé přijata děvčata.
5. Školní budova, kterou škola využívá do současnosti byla postavena v roce _____. Nachází se v _____ ulici.
6. Ředitelem měšťanské školy v Konici v letech 1936-1942 byl _____.
7. Co víš o řediteli z předchozí otázky?

8. Ředitelem školy v době, kdy se škola přesunula do současné budovy byl _____.
9. Gymnázium bylo zřízeno v roce _____.
10. Ředitelkou školy je v současnosti _____.

Domácí projekt

Název projektu: Novinářská mise: Cestování časem skrz školní historii

Ve výzkumném projektu se stanete novinářem a budete zkoumat historii vaší školy. Vaším úkolem je zjistit co nejvíce informací o minulosti školy a zaznamenat je ve formě článku.

Postup:

1. Dostanete šablonu novinové stránky a na ní otázky.
2. Sami můžete vymyslet doplňující otázky, na které máte místo u posledního textového pole.
3. Projděte si seznam otázek.
4. Zeptejte se svých rodičů, zda navštěvovali zdejší školu. Pokud ano, zeptejte se jich na otázky uvedené v šabloně a zaznamenejte si jejich odpovědi.
→ Pokud rodiče školu nenavštěvovali, pokuste se zeptat známého, souseda nebo někoho jiného, kdo školu navštěvoval a může vám poskytnout informace o historii školy.
5. Když budete mít odpovědi na všechny otázky, přepište je do připravené šablony novinové stránky.
6. Po získání odpovědí se zeptejte rodičů, jestli mají fotografie ze svých školních let. Pokud ano, poproste rodiče, aby vám poskytli tyto fotografie.
7. Poté fotografie oskenujte a vytiskněte.
8. Připravte si lepidlo a nalepte fotky na připravenou šablonu novinové stránky.
9. Nezapomeňte na titulek, datum vydání a jméno autora (vás)
10. Po dokončení článku si přečtete své dílo a případně ho doplňte nebo upravte.
11. Hotovou novinovou stránku doneste před další hodinou, aby je učitel mohl spojit, vytvořit z nich noviny a vy s nimi mohli v další hodině pracovat.

Příloha č. 4: Pracovní list se správně vyplněnými odpověďmi

PRACOVNÍ LIST SE SPRÁVNĚ VYPLNĚNÝMI ODPOVĚĐMI PRO UČITELE.

1. První zmínka o škole v Konici pochází z roku 1632.
2. Ve staré škole, která stála v Kostelní ulici, se začalo vyučovat roku 1844.
3. Budova měšťanské školy byla otevřena v roce 1899 na náměstí.
4. Ve školním roce 1910/1911 byla do měšťanské školy v Konici poprvé přijata děvčata.
5. Školní budova, kterou škola využívá do současnosti byla postavena v roce 1976. Nachází se v Tvršově ulici.
6. Ředitelem měšťanské školy v Konici v letech 1936-1942 byl Bohuslav Mrákava.
7. Co víš o řediteli z předchozí otázky?
 - působil jako učitel v Blázkově, Budětsku, Ladíně, Čuníně
 - věnoval se botanice a přírodopisu
 - byl členem podzemní organizace Národního výboru v Litovli
 - byl pronásledován
 - byl popraven ve Vratislavi dne 24. ledna 1945
8. Ředitelem školy v době, kdy se škola přesunula do současné budovy byl Mgr. Jaromír Schön.
9. Gymnázium bylo zřízeno v roce 1993.
10. Ředitelkou školy je v současnosti Mgr. Eva Obrusníková.

Příloha č. 5: Šablona novinové stránky

TITULEK

Autor: _____ Datum: _____

ZDE UMÍSTIT FOTOGRAFII

VE KTERÉM ŠKOLNÍM ROCE JSI ŠKOLU NAVŠTĚVOVAL? KDO BYL ZROVNA
ŘEDITELEM? KOHO JSI MĚL ZA TŘÍDNÍHO UČITELE?

KOLIK VÁS CHODILO DO TŘÍDY? JAK PROBÍHALA VÝUKA?

CO BYL TVŮJ OBLÍBENÝ PŘEDMĚT? JAKÝ BYL TVŮJ OBLÍBENÝ UČITEL? VZPOMÍNÁŠ NA ŠKOLU RÁD?

BYL U ŠKOLY ZŘÍZEN NĚJAKÝ ZÁJMOVÝ KROUŽEK? NAVŠTĚVOVAL JSI NĚJAKÝ, POPŘÍPADĚ KOLIKRÁT TÝDNĚ?

MÍSTO NA DOPLŇUJÍCÍ OTÁZKY (VYMYŠLENÉ ŽÁKY V HODINĚ)

ZDE UMÍSTIT FOTOGRAFII

Seznam zkratek

CVS	Celodenní výchovný systém
č. p.	Číslo popisné
ČSČK	Československý červený kříž
ČR	Česká republika
Čsl.	československý
G	Gymnázium
h	Halíř
k	Koruna
Kč	Koruna česká
kr.	Krejcar
Kčs	Koruna československá
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MNV	Místní národní výbor
ONV	Okresní národní výbor
PO SSM	Pionýrská organizace Socialistického svazu mládeže
r.	roku
SRPŠ	Sdružení rodičů a přátel školy
šk.	Školní
ŠVP	Školní vzdělávací program
ÚV KSČ	Ústřední výbor Komunistické strany Československa
zl.	Zlatka
ZDŠ	Základní devítiletá škola
ZŠ	Základní škola
ZUŠ	Základní umělecká škola

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Valerie Pírková
Katedra nebo ústav:	Společenských věd
Vedoucí práce:	Mgr. Pavel Krákora
Rok obhajoby:	2024

Název práce:	Vývoj školství v Konici se zřetelem na období po roce 1918
Název v angličtině:	The Development of School System in Konice before and after 1918
Zvolený typ práce:	Obsahová analýza
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá vývojem školství v Konici v kontextu vývoje školství v českých zemích. Popisuje stručnou historii a současnost města Konice.
Klíčová slova:	Město Konice, školství, české země, měšťanská škola, základní škola, gymnázium
Anotace v angličtině:	The thesis describes the development of education in Konice in the context of the development of education in the Czech lands. It briefly describes the history of Konice and the current situation in the town.
Klíčová slova v angličtině:	The city Konice, education, The Czech lands, town school, primary school, grammar school
Přílohy vázané v práci:	Bohuslav Mrákava, Škola v Kostelní ulici, Měšťanská škola chlapecká, Měšťanská škola a zrekonstruovaná radnice, Výstavba školy v Tyršově ulici, Škola v roce 1978, Budova Základní školy a gymnázia města Konice současnost, Budova Základní školy a gymnázia města Konice současnost První část pracovního listu, Druhá část pracovního listu, Třetí část pracovního listu, Pracovní list se správně vyplněnými odpověďmi, Šablona novinové stránky
Rozsah práce:	74 stran + 11 stran příloh
Jazyk práce:	Český jazyk